

A detailed illustration of a classic pocket watch. The watch face is circular with Roman numerals for the hours. It features a small seconds sub-dial at the 6 o'clock position. The watch is attached to a decorative chain and has a small loop at the bottom for a key.

5103

3, 15, 18.
22, 25, 30.
tok 30, 33, 38, 45.
zandó) 32, 35, 4 .
52, 65, 80, 120 ig
7, 10.
től 10 frtig.
kr.-tól 1 út 50-ig.
b.

át találmányu új
tén a művek is
tettnek. E talá
űk 9 forint a há
—
edverés 50—100.
épes árjegyzék.
— kívánatra bér
i jeggyel ellátva
eseréltetnek. —
eküldése vagy

lapesten (egyete
ató :

VIRÁGREGÉK.

Irtá

TOMPA MIHÁLY.

Egy szinnyomatu czímképpel.

Ára füzve igen díszesen kiállitva	2 ft 50.
„ vászonba kötve, díszkötésben	4 ft.
„ francia bőrbé kötve, díszkötésben	5 ft.

Vörösmarty életrajza.

Irta

GYULAI PÁL.

Második javított kiadás.

Vörösmarty arcképevel.

Ára füzve 2 frt.

E munkát a m. t. akadémia 1868-ban a Marczibányi-
jutalommal koszorúzta. A jelentés így szól:

„Az 1861–66. évkörre szóló Marczibányi 50 arany-
mellékjutalom Gyulai Pál **Vörösmarty életrajza** c. mu-
nckájának ítéltetett oda, mint a mely a megszerezhető
adatok legteljesebb és szorgalmas felhasználásával nyom-
nyomról-nyomra kísérni nagy költségek feloldását a magán-
és országos viszonyok közt, s ezzel a művelődésnek
nagyon sikerült pragmatikai rajzát állítja az olvasó
elő; a költő hatását nemcsak általában a magyar
irodalomra és különösen a magyar költészetre, hanem
a társadalomra is indokolja és jellemzi; irodalmi tör-
ténettünk egy kiváló korszakát mesterileg eszteti;
mely munka tehát érintett jelességgel által, az életrajzi
munkák közt szinte első helyet foglal irodalmunkban.”

A bécsi és párisi elegáns hölgyvilág által évek hosszú óta használt jeles
Euchromin

hölgy-por

az arczbőr finomítására,
s természetes gyöngé-
s doboszonkint 1 fírtét:

BÉCSBEN Heiligen Geist Apotheke, L. Opern-gasse
Nr. 16. (előbb Bürgerspital, Kärntner-strasse)

BUDAPESTEN: Török József gyógyszerárában.

PÁRISBAN: Brunhes et Hunt, 4 rue Aubert.
Parfumerie Pillas, 19 rue Radziwill.
Société commerciale, 39 et 41 Boulevard
Hausmann. 5076

minden haszorról átszám, benyálkásodásba, étvágytalanságban, gyomorhurokban, telífutakodásban, szédelésben, váltakozó, aranyérben, bőrküvésekben, sárgaságban, sapádtságban, ödéményben, vízkóráságban és veséjében szenvedőknek a már 90 éven át jónak tapasztalt

FRIEDRICH JÁNOS
gyógygyszeresztől Malackán (Pozsony megye) való, a leghathatósabb kárpáti gyógyfűvekből készített

általános egészségi labdacskok

Janitnak. Egy doboz 15 labdacskát 21 krba jó, egy tekercs dobozzal 1 frt 5 kr, postán 1 frt 10 krba jó. — Kevesebb mint egy tekercs nem küldték szét.

Raktárak kizárólag csak

Budapesten. Formay J. gyógyszerész úrnál. Széchenyi-étaker. az uj épülettel szemben. Pozsonban Piszitói Bódó gyógyszerész úrnál; Szegeden Kovács Albert gyógyszerész úrnál, (az évadot) Tardos János látván gyógyszerész úrnál; Szabadkán Gálf Gyáry gyógyszerész úrnál. Ezen kívül Badics Elek gyógyszerész úrnál Debreczen Michailovits István gyógyszer. úrnál.

A szenvedő emberiség érdekében tudatom tisztelt uraságod, hogy uraságodtól megkaphozott labdacskok, n-lam, egy 75 éves embernek, ki már 30 évét leloyalta által az aranyér miatt felelőseket szenvedett, igen jó hatást eredményezett.

Balassa-Gyarmat nov. 22 én 1878.

Pongrácz Károly, kir. tanácsos.

Én a szememről a halyogot az ön labdacskai által tisztára léptettam Esztergom, 1877 okt. 28.

Kémeth József, molnár-mester.

Az ön labdacskai hatásai kimondhatatlan jó hatáson, nagy köszönettel és mély hálával vagyok ezért irányszám. Patrobnak, 1877.

Szoboszlai Pál.

szög mással, m nt mely tisztelettel ön iránt. B-Csa a. 1877.
 1904. **Bolhus N. Mathe.**

Gyomorbánalmaimból kibővönk-N-Z, mber ön hálálhál
 ösönzönet nyilvánított tettes urnak. N-A, mber 1877. **Matyó József.**

Örömmel van szerencsém tudósítani aragóddal miszerint
 labdacsi nálam kifűnőnek bizonyult. Kecsémekt. 1877 dea.
 3-ikán. **Zsigmond József. tanár.**

Mivel az ön egészségi labdacsi kifűnő hatással bírunk, en-
 edifigó sokan arra kérnek, hogy nevik azokat hoz-a som. Ipoly-
 agy. 1877. dek. 25. **Semian Mihály, a. h. lelkész.**

Az ön labdacsi kifűnőeség és jóaságt ellemervén, azokat
 minden gyomorszenvednek teljes bizalommal ön h. h. lelkész.
 1877. dek. 25. **Bodky Ágost, a. h. lelkész.**

Örömmel tudatom, miszerint egy tekeres az ön labdacsiából
 két evi aranyeres batorjont megzabadított. Ujpest, 1878. május
 3-ikén. **Szathmari Daniel, asztalos.**

Tudnathat évig szenvedtem borzástos fej és gyomorbánalmam.
 Ez egy tekeres az ön labdacsiából tökéletesen kigyógyított;
 a egész gyógyítás 2 frt 10 ba került. Szatya-Püdesme, 1878.
 március 18. **Dobay István, tanár.**

Sok évig szenvedtem ropant fájdalom szúrás miatt 1-beim-
 n. labdacsi bálmalással, teljesen ön drágáim magam.
 1878. márc. 18. **Grausz Ferenc, a. cs. 5064**

Labdacsi, miket gyomorhurban szenvedő sgyorom sz-
 ára hozoték, kifűnőnek bizonyultak. Szepes-Öfalú, 1878.
 május 12-én. **Rusznák József, peblános.**

Labadacsai az én és családom bajait. Rókfáját gyomorfájást és
delelést, teljesen megasztették. Ruma, 1878. június 20.

Gluring János, komfűvesmester.

PARIS 1878.

Zseb-órák.

Csak 2 frt 20 kr. egy pompás, jólírást szabó ra-
kezeség mellett; perczig szabá-
lyozva hozzáillő china-ézdát

lánczsal együtt:

6 frt 50 kr. egy igen finom henger-óra, laposa készö-
rűt kristály-üveggel, 4 kőre, a perczig
szabályozva, jótállási levelel a lánczal

együtt. — Finomabb fajták valódi 15 óra ezüstből Tes 8 frért
egy nehéza valódi ezüst horgonyóra, 15
kőre, laposa készörűt kristály üve gel,
lánczsal és jótál ási levelel. — Finomabb

fajták 12 és 15 forintért.

8 frt 50 kr. egész 10 frtig
a legjobb sveiczi remontör-órák nick ; gépezattal, kulcs nélküli
elhúzással, pontosan szabályozva és jó járással; közönséges hasz-
nálatra igen alkalmasak.

3, egész 4 forintig
jó kiállítási órák, melyek már jó járásuk miatt igen hatásos aján-
dék-tárgy-ak szolgálatnak; hozzávaló nyaklánczsal.

3, 4, 5 egész 6 frtig
csinos női órák, va ódi aranyozással, finom velenecsei nyakláncz-
sal, jó járással, a 4916—8

párisi óra -raktárban
Bécs, Praterstrasse Nr. 16.

Előfizetési feltételek:	VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK	együtt:	egész évre ... 12 frt félre ... 6 *	Csepén a VASÁRNAPI UJSÁG:	egész évre ... 8 frt félre ... 4 *	Csepén a POLITIKAI UJDONSÁGOK:	egész évre ... 6 frt félre ... 3 *
-------------------------	--	---------	--	---------------------------	---------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

vonta figyelemét. Székes-Fehérvárra vitte	valde lelki igazgatásával és hittani taná-
---	--

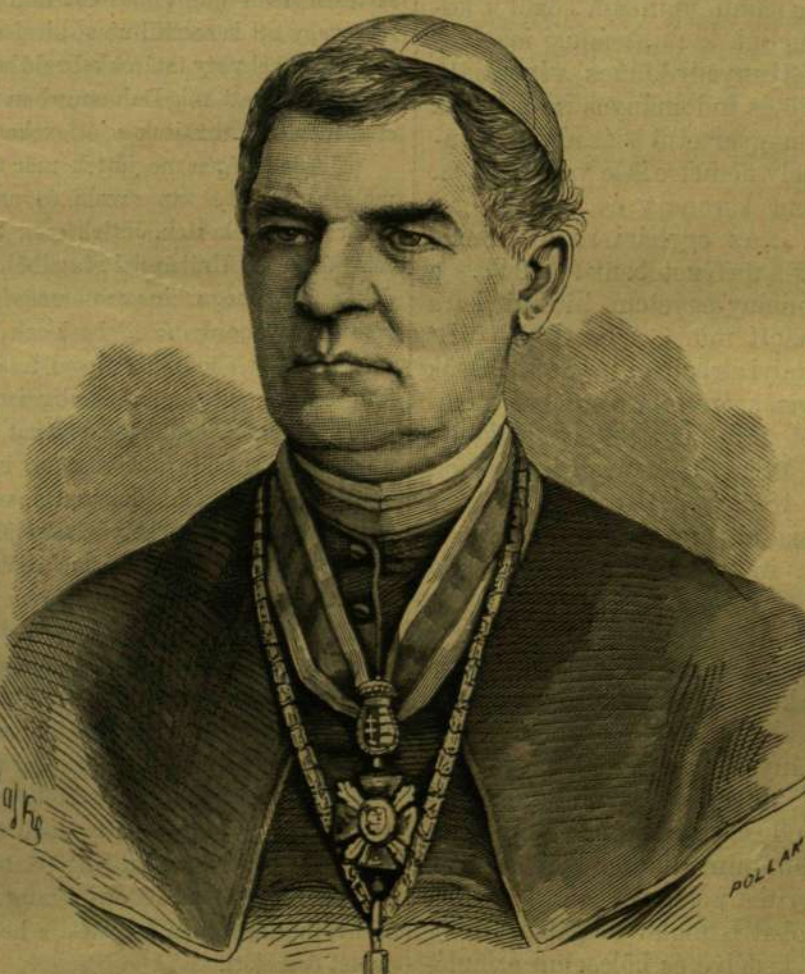
AUER Jánost a gondviselés kedvezése

gyermek jó indulata később vallásos

A mondottakhoz járult rokonszenves

Midőn Pauer János arczképét, közelebb
széles fehérvári magvós nőnőksége

Született Ráczkeven, Pestmegyében,
14 augusztus 1-én. Atvia. György.

PAUER JÁNOS

csak magasabb műveltségéből merítette, hanem azt már édes anyja, ki buzgó reformata nő volt, jókor beoltotta kisdede lelkébe. Különösen Székes-Fehérvárt alig van oly közhasznú intézet, a püspöki megyében egy segélyre szorult egyház és tanító, vagy elárvult tanító család, mely jótéteményeinek részese ne volna, s általában ki a könyörület alamizsnájáért nála hiában járt, vagy bánatában s csüggedésében részvételjes vigasztalást ne talált volna.

Ha az öt méltán ért kitüntetések sorozatát folytatni kívánjuk: meg kell említenünk, hogy 1847-ben zsinati vizsgálóvá, 1852-ben püspöki titkárrá s egyházmegyei levéltárnokká nevezetett, s e minőségben 1858-ig működött. E közben 1854-ben a pápa tiszti. káplánja címével is felruházott. 1858-ban lett kanonok. 1862-ben a szegzárdi címzetes apátságot, 1866-ban a buduai püspök címét nyerte, s magyar kir. helytartótanácsnál tanácsossá nevezetett. 1869-ben püspöki helyettes, 1872-ben olympiai püspök in partibus infidelium, majd 1873-ban sz.-fehérvári nagypópstól lett, s mint káptalani helytartó, Jekelfalusi Vincze püspök halála után, az egyházmegye kormányzatával biztatott meg.

A felsorolt előléptetések, és az ezekkel emelkedett állás mindinkább előmozdították tanulmányozási és művelődési tevékenységét; de egyszersmind, s tán inkább mondhatnók, hogy tudás vágya és tudományos buvárkodása egyengették nagyra emelkedésének útját. E két körülmény szerencsés találkozásából ered Pauer János irodalmi munkássága, mely az alkalmi versekben is próbálkozott, s az egyházi irodalomhoz tartozókon kívül, különösen történelmi, régiségi és éremtani tanulmányokban nyilvánult. Kisebb nummismatikai dolgozatain kívül, huszonhat, leginkább külön is megjelent s ezek közt több nagyobb terjedelmű munkája közül a következőket emeljük ki: „A falusi iskolákról”, 1841. „Hunyady János végőrája”, 1841. „Nevelő és tudományos intézeteink története”, a magyar első századtól korunkig, 1842, mely németre is le van fordítva. „Hazánk szent koronája és annak eredete”, 1844. „Az egyházi rend érdeme Magyarországon történetében”, 1847. a m. kir. tudomány-egyetem hittani kara által jutalmazott mű. „A Sz.-Fehérvárt fölfedezett királyi sírboltokról”, 1849. „Ősök emléke, vagyis szerette-e a magyar nemzet történetét s voltak-e hajdan évkönyvei”, 1860. „A Sz.-Fehérvárt koronázott királynők”, 1872. „Historia dioecesis alba-regalensis ab erecta sede episcopali 1777—1877, in memoriam anni secularis”, 1877.

Irodalmi munkásságáért 1858-ban a m. tud. akadémia levelező tagjává választotta, melynek archeologiai állandó bizottsági tagja is.

A tudományok iránti meleg érdeklődésének nem kis mértékét mutatja negyven év óta gondosan gyarapított könyvtára, mely ma több mint tízezer kötetet, ezek közt számos ritka példányt, sőt igen becses unikumokat is foglal magában.

Nyugodt kedélye és bölcselmi szemlélődésbe mélyedő hajlamai önmérsékletre vezetvén, nemes becsvágya pedig kitartó munkásságra serkentvén: az erején túl nem hajtott, de szívós tevékenység, a nem

épen izmos ifjut, munkabíró férfivá edzette, hogy az előbb említett, a sz.-fehérvári püspökség száz éves fennállásának ünnepére 1877-ben, tehát már hatvanhárom éves korában irt munkájához, az előintézkedések némi késedelme miatt, naponként egy-egy nyomtatott ívnyi kézirat elkészítése kívántatván, ő ezt, de ennél többet is, minden fennakadás nélkül végeztet. Deli termete, előkelő magatartása, az 1867-diki koronázás alkalmával, melyen már a főpapság közt vett részt, püspöki dísz öltözetében, lóháton, az ünnepély egyik kiválóbb alakjává tüntette ki őt.

Szerencsekívánatainkkal üdvözljük a sz.-fehérvári megyés püspökség palotájában, melynek titokzatos csendje, valamint tágas folyosóinak kongó visszhangja, ötvenhat évvel ezelőtt, midőn először került oda, benne csak sejtelmeket, és homályos képzelmeket ébreszthetett, s melyhez akkor gyermekek félénkséggel közeledtek: most fölemelt fővel lép abba, a sejtelen és homályos képzetek helyett erős hittel s a tudomány világító szövetségével, mely fényes glóriát von halántékai körül.

Ad multos annos!

Kenessey Albert.

A ki örökké bujdosott.

Igaz történet.

Közlő: **Eötvös Károly.**

(Folytatás.)

A barát különösen lelkükre kötötte, hogy az orosz, kirgiz, kalmuk és török nyelvet tanulgassák, mert ha biztosan akarunk menekülni, akkor Európát és Oroszországot belsejét kerülniök kell s utjokat a Kaukázus felé Törökországba kell irányozni. A menekülők a jó tanács üdvös voltát belátták s azért megnyugvással engedelmeskedtek Monteannak, midőn az őket tizenkét egy-egy nyelv tanulására beosztotta. A tanulás természetesen nem állott másból, mint a városban lakó vagy ott keresztül utazó kirgizek, kalmukok és törökökkel vagy tatárokkal való beszélgetésből. Öt-hat hét alatt, míg Dalmatowban voltak, még csak meglátszott rajtuk a jó igyekezet.

Junius végén megjöttek már a karavánok, melyek Ázsiából az orosz ki és orenburgi őszi vásárokat igyekeztek. Jöttek ezek Szibériából, a felső és közép Urál ázsiai részeiből, a felső Ob vidékéről, sőt még China szomszédságából is. Cseremiszek, mordvinok, baskirok, csuvasok, mescerjakok, kozákok, nogai tatárok, oroszok s mindenféle meg névről is alig ismert nemzetiségek. Hoztak magukkal lovakat, szamarakat, szarvas marhákat, prémbőröket, hogy mind ezt eladják, vagy lisztért, dohányért, vasért s tarka kendőért, csecebecsekért becseréljék.

A francziák két csapatra oszlottak s megosztóván pénzen és lovakon, a karavánokkal együtt két egymás után következő napon két csapatban indultak el. Megállapodtak abban, hogy az első csapat a legközelebbi városban bevárja a másodikat. Vezérik Monteau az első csapattal, Henri a második csapattal indult el.

Utjuk folyton a Tedza folyó parján vezetett. A hőség könnyen elviselhető volt, miután a folyóban inni és fürödni lehetett tetszés szerint. Tseljabinszkba, Dalmatowtól mintegy 200 verstnyire, július közepén érkeztek, a hol a két csapat ismét összejött.

Mind két csapat furesa tapasztalatokra jutott a karavánosok elbeszélései után. Maguk az oroszok is és még inkább ama félvad tatár népesség mindig bámulással, megütközéssel, sőt bizal-

matlanul tekintettek a francziákra. Arcuk világosan elárulta, hogy ők e vidéken idegenek. Ruhájuk is felette különbözött mind az orosz siphától és dereken átkötött hosszú dolmánytól, mind a tatár bőrsüvegétől és ujjas khalatól, mely olyan európai hálókabátszerű kaftán-féle felöltő. Holmi részeg kozák meg is mondta egyiknek másikat: „testvér, Orenburgban nem szeretnék a bőrödben lenni.”

Most már eszükbe jutott a menekülőknek a barát tanácsa is, hogy ruháikat cseréljék el s öltözzenek rongyba. Biztak ugyan már kipróbált és kétszer láttamozott utlevelükben s a barátunk ajánló leveleiben, de azért mégis tanácsosabbnak tartották Tseljabinszkban elegendő mennyiségű és rongyosságu khalatot és tatársüveget cseréberélni. Erre pedig saját bányafofoly szabású felső ruhákat s lovak árát fordították, miután készpénz-készletüket megapasztani nem akarták.

Tseljabinszkban arról értesültek, hogy oda még Orszk több mint 700 verstnyire van s hogy oda jutni gyalog szerrel még szerencsés ut mellett is kell vagy egy hónap. Mindamellett most már tatároknak öltözve késedelem nélkül neki indultak a rónaságnak.

Az előttük fekvő határtalan síkság majdnem temetőjükké vált. Tseljabinszktól délre óriási róna, majdnem sivatag terül el erdő nélkül és folyam nélkül. Szikes földön avar legelők és apróbb-nagyobb sóstavak váltogatják egymást. A jó ivóvíz kevés, falunak, városnak hire sincs. Fekete kirgizek sátoroznak itt-amott az urban s legeltetik barmaikat. De ők is csak ideiglenesen jönnek ide a Tuguzak partjairól.

A francziák azt remélték, hogy legfőljebb egy hét alatt Karkulszkjába érnek s ekként látták el magukat élelemmel. De utazásuk harmadik napján iszonyú tikkasztó vihar rontott rájuk, mely szemüket, szájukat tele szórta sós fővennyel s mely támasztott bennük olthatatlan szomjúságot. Tiszta édes vizet nem találtak, emi sem igen tudtak. Újjali pihenésük nem üdítette fel őket, másnap mocsárlázat kapott vagy tizen-nyolc s a harmadik napon, tehát utazásuk hatodik napján alig tudtak két verstnyire vándorogni.

Szerencsére kirgiz sátrakra bukkantak, majd meg karavánosok is érték őket utól. Csakhogy kétségbeesésükben el találták árulni, hogy pénz van náluk. Az ázsiai nomád azt, a kínai pénzt érez, vagy kirabolja, vagy kizsarolja, de szerencsésen el nem ereszt. A nyomorult francziákat ugyan nem merték kirabolni és meggyilkolni, miután vásárra járás idején gyakran kozák őrszolgák csirkálnak az urban, de a tejet, zöltséget, kumiszt és húst oly drágán adták nekik, hogy mire Karkulszkjába érték augusztus közepén, tehát egy hét helyett egy hónap alatt: akkorra fele pénzük, közel ezer rubel elfogyott. S a sikon mégis hét társukat temették el, kiknek szervezete az iszonyú nélkülözés és betegségnek nem bírta kiállani. Szívzaggató fájdalom s a komor jövő feletti kétségbeesés vett rajtuk erőt, valahányszor egy-egy bajtársuk pusztá sirtájá behatolák. Karkulszkjába, a félig orosz, félig pogány koldus faluba most már csak harminczhaton jutottak be.

E faluban fölkeresték a pópát, a ki épen olyan tudatlan s ép ugy mezei munkával foglalkozó, zöltségtermesztő és marhalegeltető paraszt volt, mint a falunak akármelyik lakosa. Mindamellett az 5 rubelre, melyet neki adtak, némi nagylelkűség szállta meg s készségesen bízta a kiehözött és elesigázott koldusokat — mert koldusoknak tartá őket — hogy a faluban nyugodjék ki magukat, nem lesz bántódásuk, csak hogy visszatérőben is öt mulhatlanul fölkeressék s az isten áldásából neki is juttassanak.

A jámbor férfiu nem zavarták ki azon hitéből, hogy ők koldulni mennek az orenburgi vásárra.

Itt némi kuruzsló szereket vetek magukhoz a mocsárláz ellen, egy kissé felüdültek s mindenütt a Tuguzak partján haladván augusztus végére Nikolajewszkoja értek, a fekete kirgizek tartományának társaságába. Innen nem mertek elindulni gyalog szerrel, miután ide még Orszk több mint 300 verstnyire levén, lehetetlennek tartották, hogy oda erőfogyottan, láb által gyötörve eljuthassanak. Hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy Orszkig lovakat bérelnek, ha maradék pénzük nagyobb része utána ri is.

Valóban ugy is történt. A Nikolajewszkoji paraszt 10 napra szabta az oda- és ugyan annyira a visszamenetelt. Minden lóval elment a gazdája is, ugy hogy minden lovon ketten ültek; ha pedig a ló elfáradt, mind a ló tulajdonos, mind a bérlő gyalog ballagott a ló mellett. Minden napra minden ló után egy rubel volt a díj s ekként a szegény menekülők szeptember közepére Orszkba érték ugyan, de pénzük alig maradt fejéknél 5—6 rubel.

A menekülők azt hitték, hogy itt a télre megtelepedhetnek s munkába is állhatnak. Reményükben keserűen csalódtak. A dalmatowi jó lelkű barátunk ajánló levele a zárdában csak annyit hatott, hogy egyetlen egyszer valami sovány főzelékkel és itallal megvendégeltettek, de munkáról és keresetről szó sem lehetett. Maga a város is kicsiny, voltaképen csak egy kis várból állott az Urál folyam partján, minden forgalma csak a helyőrségi szállításokra és bevásárlásokra szorítkozott. Ezen kívül utlevelük látamozásáért a várparancsnok 50 rubelt esikart ki tőlük. Bizonyos volt, hogy itt ki nem telelhetek s azért akarva, nem akarva tovább kellett menniök. Rongyos ruhában, betegen, meztőláb, nélkülözve, örökös esőben és hóban érkeztek Orenburgba. Az uton nem egyszer sőhajtottak föl: jobb lett volna a magas Urálban maradniok, vagy a pusztában elveszniök, mint a szünetlen nélkülözést s a kétségbeesésnek minden nap megújuló kínjait szenvedniök.

A hó már leesett, mire október elején Orenburgba értek. Szerencséjük volt, hogy az őszi nagy vásárnak ekkor már rég vége szakadt. Így legalább a sok vámpénzt, hídpenzt, helypenzt, utlevéldíjat, rendőrségi illetéket, vásári biztosok díját, mértékdíjakat nem kellett fizetniök, a mire egyébiránt pénzük fogyatékos volta miatt ugy sem lettek volna képesek. Bemehettek a nagy városba, mint csavargó koldusok vagy bucsujárók.

Csakugyan bucsujáróknak tartotta őket egy hadszi, a ki mindjárt a város végén találkozott velük. Tatársüvegük és khalatjuk után azt hitte, hogy Ázsia belsejéből jönnek az orenburgi moséhoz, azért mindjárt hozzájuk csatlakozott, közéjük keveredett s mindenféle nyelven való szaporá beszédrel őket egyenesen az ulemához akarta vezetni, a kínai épen akkor egy bokharai sejk is tartózkodott.

A francziák nem akarták a mohamedánt színelni, nem is lettek volna képesek, azért a jámbor hadszi rögtön felvilágosították, hogy ők keresztyének. A hadszi egy pillanat alatt kiugrott közülük; azokat, kik hozzá közelebb állottak, összeköpködte s nagy jajgatással elszaladt tőlük.

Ezek aztán meghúzták magukat egy piszkos vendéglőben, hol azonban, miután pénzt nem igen láttak ki belőlük, az istállóba utasították. Itt tartottak tanácskozást a fölött, hogy mi tényleg legyenek, mibe kezdjenek s miként és hol helyezkedjenek el. Első teendőjük természetesen az volt, hogy a dalmatowi barát ajánló levelével a szent Nikolai zárdánál jelentkezzenek.

Ugy történt. Következő napon Monteau

hatod magával azon szurtosan és rongyosan a zárdához ment, hova azonban, miután a kapus tatároknak tartotta őket, be nem bocsátattak. Nagy könyörgésükre ajánló levelüket bevitte végre a kapus s ekként hosszas várakozás után csakugyan egy hosszú szakálu öreg pap elé juthattak.

Az öreg pap gondosan kikérdezte őket, nagy figyelemmel és gyakori szemöldökránczollással meghallgatta a mondottakat s aztán mind egyiknek fejéknél adott 5 kopeket, — egyuttal kijelentvén, hogy a zárdához többé ne jöjjenek, ő se segítségről, se keresetről számukra nem gondoskodik, miután a francziák, mint elbocsátott bányafofolyok, most is veszedelmes emberek s a zárdát is bajba keverhetik.

— Menjete fiaim — mondá — isten hírével, boldoguljatok a hogy tudtok, isten és az ő szentjei majd megsegítenek benneteket, a fölséges császár haragját magatokra ne vonjátok.

Ezzel kezét csókra nyújtá s a menekülők elbocsátá. Monteau és társai belátták, hogy a zárdánál többé nincs mit keresniök.

Szomoruan ballagtak vissza társaikhoz s közölték velük a leverő ujságot. Egyhangulag abban történt megállapodásuk, hogy mind azok, kiket a betegség, különöz és fáradság el nem csigáztak, nélkül keressenek, a város elég nagy, iparos műhelyek és telepek nagy számmal, a télen át, ha szerényen is, valahogy csak megélhetnek.

Szemlélt tartottak maguk fölött. Tanult iparos volt köztük 23 s ezek közt 17 mindjárt dolgozhatott. Ezek asztalosok, szabók, lakatosok és eszmadiák valának, de volt köztük egy ács, egy gonbkötő s egy szíjgyártó is. Nyakukba vették tehát a várost, hogy műhelyt és munkát keressenek.

Eredmény azonban nem lett. Estére, midőn valamennyien összejöttek, egyik szomorubb jelentést tett, mint a másik. Néhol szóba se álltak velük, néhol elfogadhatlan munkadíjt ajánlottak, de mindenütt igazolványt kértek tőlük a katonai és polgári kormányzótól.

Ettől féltek leginkább, mert ez utolsó pénzüket is fölemészttel fenyegette. Még sem volt egyéb választásuk. A 23 iparosnak igazolványára elköltötték minden pénzüket, ugy hogy az egész csapatnak nem maradt több 14 rubelnél, melylyel koldusmódra is alig tengődhetek három-négy napig.

És a szerencsétlenségnek még ezzel sem lett vége. Elrongyolott ruhájukban az uráldéki telet ki nem állhatták, meleg ruhát szerezni pedig nem volt módjuk. Aztán a keresztyén iparos műhelyekben idegen voltak s tatár öltönyük, a mohamedánoknál pedig keresztyén vallásuk miatt nem kaptak foglalkozást. A legnagyobb akadály pedig abból állott, hogy a mesterség folytatásához szükséges műszereik teljességgel hiányoztak, holott Orenburgban ez idő tájt az volt a szokás, hogy a munkát kereső iparosnak minden szükséges műszerrel magát el kellett látnia. Itt pedig az időben épen a műszerek, kivált a vasneműek felette drágák voltak. Ezer rubel is könnyen elélt volna a legszerényebb fölszerelésre. De hol vegyék a pénzt? Bármiként törték fejüket: nyomor, koldulás, éhhalál és megfagyás várt rájuk.

Egy körülmény némi reménnyel töltötte el őket. Megtudták, hogy a városban lutheránusok is laknak s hogy ezek legtöbbször németek. Volt a francziák közt két elzászi is, de csak egyik lutheránus. Mindketten azonban elmentek a lelkeshez s ott elpanaszolták maguknak és társaiknak szívzaggató sorsát. A lelkes maga szegény volt, öreg is volt immár, maga nem segíthetett, de szíve megindult a szerencsétlenség s megígérte támogatását. S teljesítette is ígérte.

Két nap múlva négyen már kaptak munkát

és elhelyezést. Ebből azonban a többi társakra még nem sok haszon háramolhatott. A négy iparosnak mindenekelőtt az előlege kapott ruhát és műszereket kellett ledolgozni. Előre volt látható, hogy a tavasz előtt ők nem jöhetnek társaik segélyére.

A többiek ez idő alatt koldulásból éldegéltek. Egy társuk nem sokára meghalt. Négy vagy öt beállott teherhordónak, napszámosnak, házi szolgának. Kettő mint pinczér kapott alkalmazást. A többi pedig lassanként elfogdoszták s bevitték a dologházba mindenféle csavargók, fegyenczek, szökevények, örültek és szabad személyek közé.

(Folyt. követik.)

Képek Chinából.

III. Peking.

(A mennyei birodalom fővárosa. A tatár vagy mandan város. A környező falak. A kapuk. A sárga város. A kínai város. A földmívelés temploma.)

A mennyei birodalomnak jelenlegi fővárosa Peking már a kereszténység előtti XII-ik században is fennállott, de akkor Ki nevet viselt. Fekvése és elnevezése a századok forgásával változott s eredetileg a *Pei-ho* (fehér folyó) és *Hun-ho* síkján feküdt. Mai nevét a keresztény idősámítás XII-ik századában kapta, mikor északi China székvárosává tételtt Nan-king helyett. Ezóta kapta Pe-king elnevezését, a mi északi székvárost jelent. E név azóta elvesztette értelmét s ma tényleg kevesen is használják azt; a nép egyáltalán *King-cseng* azaz székváros néven ismeri, a mi egy jelentésű a hivatalos King-tu elnevezéssel. A nagy terjedelmű főváros alakjára egymásra fektetett két négyszöghöz hasonlít, körülbelül ilyen alakban . A két négyszög két különböző jellegű várost zár magába. A felső négyszög alakú a tatár vagy mandan város, kínai nyelven *Nai-cseng* (Belváros), az alsó a kínai város, kínaiul *Vai-cseng* (Külváros). A két várost erős köfal veszi körül s egymástól is az választja el. A mandzsu dynasztia, mely ma China felett uralkodik, a tulajdonképi chinai iránti bizalmatlanságának adott kifejezést azzal, hogy a mandan városrészt erős köfalkal kerítette el a kínai résztől és a bástyákat folytonos védelemre kész állapotban tartja ágyúival és hadi felszerelésével. A mandan várost környező köfal 14 méter magas és 14 1/2 méter vastag. A fal belseje földdel van megtöltve s csak kívül van téglával beburkolva. A fal felső része ki van köveze és fálakk beültetve, mi által a világon e nemben egyedül álló sétahelyül szolgál. A várost környező fal kilencz kapuval bir, melyek egyikét képünk ábrázolja.

Minden 200 méternyre egy-egy négyszögű bástya 20 méternyre ugrik el, a fallal egyenlő magas és lörésekkel ellátva hadászattilag jelentékeny hely, az ellenségek keresztüztübe szorítására. A kilencz kapunak mindegyike egy-egy hatalmas erdő. A kínai városrészt föl (délre) van három kapu, a többi világtáj felé kettőkettő. A kapu nyílása hét méter magasságu és mindeniken két ajtó nyílik, kivéve a kínai városrészt vezető közép, az ugynevezett Czien-men kaput, melynek egy fő és két mellék ajtaja van. A fő kaput azonban csak a császárnak nyitják ki. A kapuk nyílása fölött emelkedik a 15 méter magas, fából és téglából épült erős épület, melynek fényes cserepekkel fedett három fedele pompásan díszlik messziről és közelről egyaránt. Az épület tüzérraktáru s katonai őrtanyául szolgál. A bástyák lörésein ágyuk kandikálnak ki minden irányban. A város körül, a fal alatt, egy 20 méter széles és 10 méter mély árok vonul el, mely, ha vízzel megtölthetnék, nagyban emelné a város biztonságát; de a vízvezeték gyalogságánál fogva erre nem igen lehet számítani.

A mandan városnak nyolcz kapujából 30 méter széle; utak terülnek el, melyek a várost északtól délre és keletről nyugatra szabályos vonalakban átszelik, mi által a város egy óriási sakktablához hasonlóan van fölösztva. Az így egymást szelődő utak 6000 méter hosszúságúak. A fő utakkal párhuzamosan mellék utak szelik egymást.

A mandan város közepén egy más városrész terül el, melyet mint harmadikat említet-

tünk. Ez magában foglalja a császári palotát, melyet *sárga városnak* (Hoang-tu) is neveznek. Nagy területet foglal el és magába zár fényesen felépített palotákat, ligeteket, kerteket, hegyeket és mulató helyeket.

A chinai város nyugat, dél és kelet felé szintén fallal van kerítve; de ez a falóv nem oly magas, mint a mandsu városé. Északi része

foglal el, és így egyharmaddal kisebb terjedelmű, mint Páris; kerülete 32 kilométer s így is kisebb, mint Páris, melynek kerülete 36 kilométer.

Lakóinak számát nem lehet határozottan tudni. Nemely utazó 800,000, más 950,000 lakost említ, míg a chinaiak egy millióra, sőt egy milliónál többre teszik a menyei birodalom székvárosa lakóinak számát.

A két templom nem sokban különbözik egymástól. A képünkön látható nem oly rengeteg épület, mint a menny temploma, nem is gazdag festményekben és díszítésekben; de az utóbbinál jóval régebb és lépcső-labyrinthusa, valamint parkja nagyban emelik szépségét.

A földművelés temploma chinai izlés szerint három fedél alá foglalt rengeteg épület, melynek

A FÖLDMŰVELÉS TEMPLOMA PEKINGBEN.

A MANDSU VÁROSRÉSZ EGYIK KAPUJA PEKINGBEN.

KÉPEK CHINÁBÓL.

szegletes, girbe-görbe utakkal és szabálytalan utcákkal. A házak is rendetlenül vannak egymásra halmozva. A város déli részében terülnek el a menny és a földművelés temploma, a messze elágazó kertekkel, parkokkal és utakkal. A chinai városnak egymást szelő utcái 7500 méter hosszúságra terjednek.

Peking összesen 6000 hektár területet

Pekingnek fantasztikus épületei között az utazók bámulatát különösen két monumentális épület szokta leginkább lekötöni. Ezek a chinai városrész déli részén terülnek el; egyik a menny, a másik a földművelés temploma. Az utóbbinak rajzát mai képünk mutatja. Kétszeresen érdekes e templom, mint építészeti műemkek és azon eszménél fogva, melyet képvisel.

belsején és külsején egyaránt megszámlálhatlan sok erkély vonul körül. Az épület oszlopai, az ajtók, a támaszgerendák domborvésű díszítéssel vannak megalkotva. A templomhoz körös-körül már jó messziről lépcsők vezetnek, melyek egy-egy darab kőből vannak faragva és egymásba eresztve. A parkba vezető kapukra a márványoszlopokra és lépcsőfejekre dombormű

Török medslisz (gyűlés) Deli-Ormanban.

Böjök-csengeli viselet.

A dervisz jóváni kútnál.

Pór viselet Bajramdere és Köprüköjében.

Török adószedés Rahoviczában.

BOLGARORSZÁGBÓL.

tengerhullámok, virágok, szántóföldek, madarak és a chinai képzelem által kigondolt mindenféle szörnyek vannak véve. A földművelés templomának rengeteg terjedelmű parkja van, melyet százados fák árnyalnak. Csak itt-ott dült ki egy-egy nagy fa a sorból társai közül s a házagot nem igen egykeznek ifjabb ültetvényekkel pótolni. A lépcsőket elődsi és fölfolyó növények futják be, melyeknek gyökerei között esős időben a legfinomabb szarvasgomba terem. Ezek elárúsítása a park felügyelőinek és szolgálóinak nem éppen megvetendő mellékjövedelmet ad. A templom mellett terül el a nagy szántóföld, melyen a templomban végzett tavaszi ünnepély egy részét szokták megülni. Chinában a földművelés a legelső, a legtiszteltebb foglalkozás. A földművelő fáradságát csak Chinában méltányolják érdeme szerint. Ott a földművelő az első kaszthoz tartozik s legutolsóhoz a katona. A földművelés dícsőrtésére minden tavasszal nagy ünnepet rendeznek, melyet a földművelés templomában és parkjában ünnek meg. A császár és császárné is jelen van az ünnepélyen, mely tulajdonképpen abból áll, hogy a császár maga kezdi meg az e célra fenntartott szántóföldön az első földműves munkát. Felszánt egy darab földet és azt beveti, mi-alatt a földművelő dicsőítő énekeket és imákat zengenek. Ily szertartás és magasztos ünnepély nemcsak Chinának válnék dícsőségére.

E. B.

Bolgárországból.

Az orosz-török háború a bolgárok malmára hajtotta a vizet. A jó öreg pater Vitus, ki már régebb a boldogabb világban szemléli a parányi földön történő nagy dolgokat, keserű humorában most is elmondhatta volna azt, mit az ötvenes évek kormányának magasztalására írt egyik versében s két sorba foglalva oly találóan kifejezett:

Felkapott az ugorka,
Vakot vetett a koczka.

A san-stefanoi béke, később a berlini kongresszus békeokmánya kikerekítette a bolgár fejedelemséget. A terület megvan, szépen körül vannak pécézve politikai és földrajzi határai. A Balkán vízválasztója délről Kelet-Ruméliától választja el a bolgár fejedelemséget; de épen ez az, a mi sok fejfájást okoz azon köröknek, melyek az új Bolgárországot a san-stefanoi békekötés által megszabott határokig szeretnék kiterjeszteni, olyformán, hogy az új fejedelemség egy tengeri kikötőnek is birtokába juthasson, habár ez más nemzetiségek, különösen a görögök rovására történne, kiknek területéből szerettek volna egy jókora területet a bolgár birtokhoz kapcsolni. De a mit nem kaptak meg teljesen a jelenben, azt elérni remélik a jövőben. Megnyugszanak egyelőre a kapott területtel, s most még csak az van hátra a boldogságból, hogy fejedelmet választanak maguknak. Hogy ez a nagy aktus nem fog a legbekészebben lefolyni, az a kandidatusok hosszú listájából következtethetjük.

A bolgárok megint mint önálló, független nép fognak szerepelni s majd megválnak, hogy mennyiben tudják ezt az állapotot nemzetük felvirágoztatására és jövődjé jölétük megalapítására felhasználni. Eddigi hátramaradásukat a közmívelődés és anyagi jólét terén a törökök nyomasztó uralmával takargatták. Panaszkodtak, hogy súlyos terheket róttak rájuk, különösen az adózást találták elviselhetetlennek. Mi nem egyszer voltunk tanúi a török kormány adóbehajtási eljárásának, s azt nem találtuk ép olyan nyomasztónak, sőt sok tekintetben nagyon is kedélyesnek és engedékenynek tapasztaltuk. Tudunk esetet, hogy az adóhátralékot két-három év múlva hajtották be. Erélyesebb eljárást csak akkor találtunk, midőn a vilájet vagy szandásak pénztára üres volt és sürgős kiadást kellett fedezni. Ilyenkor aztán az adószedők eljárak házról házra és néha bizonyos százalékokat el is engedtek az adóból, csak hogy a kívánt összeget előteremtsek. Egy-két efendi egy zaptiével (rendőrrel) és hivataloslagval utnak indult s az adóhátralékos lakása elé szőnyeget terítve, ott lekuporodtak, előhívaták a bolgár csorbadisit (gazdát) s kedélyes társalgással egyességet kötöttek vele a fizetendő összeg iránt. Ekkor a csorbadisi bement, kihozta a csengő lirákkal (török arany) és medsidikkel (ezüst pénz) telt zsebkötő, oda töltötte

tartalmát az adószedő elé; ez szépen kifogta a kialakított összeget és a többit visszaadta. Adószedő és személyzete az adófizetőtől egy-egy csésze fekete kávé elszücsölése és egy béke-csibuk elfüstölése után a legkedélyesebb módon váltak el. Egy ilyen jelenetet tüntet fel egyik képünk.

Hasonló kedélyes jelenettel találkozunk a törvénykezésben, a polgári és fenytő ügyek ítélésében, a megyei és községi gyűlésekben. A török sehol sem veszíti el kedélyes nyugalma és komoly magatartását. Egy török kupaktanácsot látunk magunk előtt. A turbános elendik és agák igen emlékeztetnek a régi jó magyar táblabírókra, ép oly jó indulat patriarchalis emberek s nem csekélyebb szónoki tehetséggel és bőbeszédűséggel megadott kapacizások. Egy török medslisz (gyűlés) nagyon alkalmas hely arra, hogy a jó török nép törvénylátó osztályával megismerkedjünk. Itt minden ügyet szóbelileg intéznek el, pörös iratokról csak igen keveset tudnak. Az ítéletet kimondják és végrehajtják minden hosszabb formaiság nélkül. Ez a komoly foglalkozás nem alterálja a törvényszéki bírókat és a delinquent kisértő zaptiét a csibuk és cigaretté-füstölésében. Az ilyen török kupaktanács, melynek hí képét egyik rajzunk mutatja, nem ritkán bonyolódik oly hosszas vitába, hogy kénytelen az határozni, hogy majd holnap határoz.

Az új bolgár fejedelemségnek két török időbeli jelenetét mutattuk be a vázolt képekben, melyek ott már csak emléken fognak élni, valóságban pedig csak az ország határain túl lesznek feltehetőek. A török jellegét egymástól levetik és a bolgár nemzeti vonások majd eredeti állapothoz fognak rést törni. Meglehet, hogy majd a törököktől kölcsönzött ruhadarabokat is levetik és felcserélik a nemzeti viselettel, ha ilyenről szó lehet. Bolgárországnak sok vidékét jártuk be, de majd mindenütt más-más viseletet találtunk. Sokszor még a szomszédos vidékek is egészen eltérő ruhákat viselnek. Egy helyütt a bő bugyogót, másutt a mellényt, majd másutt a turbánt vették át a töröktől. Egyöntetű viseletet alig találhatni két vidéken. A két képünkön látható népviseletek is különböznek egymástól, különösen a férfiaknál; a nők viselete még inkább mondható némileg megegyezőnek. Az utóbbiaknál különösen a fejviseletben van nagy eltérés. Némely helyen, így a Balkán déli lejtőinek legtöbb helyén hosszú főveget viselnek, másutt hajadon fővel járnak, míg a legtöbb vidéken ép oly nagy fehér kendővel és ép oly módon kötik be fejüket, mint az Adriai-tenger partján lakó délszlávok és a mint az egyik képünkön a dervis-jovani kútnál feltüntetett nőnél látható.

A bolgár fejedelemség majd kiterjesztheti gondozását a szépművészetekre is, mit eddig állítólag a török kormány nyomása alatt nem tehetett. Hogy régen, mikor a bolgár királyság még virágában volt, az egyházi építészet nem megvetendő műveltetett, az kitűnik a nagyszámu templomromokból, melyek Bolgárországban számtalan helyen az 6-bolgár-byzanti építészeti virágzására utalnak. Ezen romok között igen érdekes a Fekete-tenger partján fekvő Miszióri (Mezembria) nevű városban látható Sz. Mihály-templom romja. Az egész műemlék csak tizenhét lépés hosszú, de a byzanti építészet remekei között tisztos helyet foglal el.

Erődi B.

Bolygó tüzek, hulló csillagok.

(Vége.)

Az 1866-ban június 9-én Ungvár körül lezuhalt meteor darabjai egy mérföld széles és 2 mföld hosszú területet szórta be izzó kődarabokkal, melyeknek legnagyobbika 550 fontot nyomott és 11 lábnyi mélyen fúródott a földbe. Van a párisi múzeumban egy 625 kilogrammos tiszta vas; egy 635 kilogrammos szintén nagyrészt vastartalmú a londoni múzeumban; egy másik gyönyörű damaskirozott vastöknöt, mely 780 kilogramm, Bazain hozott Mexikóból Párisba — és hogy a számos példálakkal tovább ne untassak, csak a Disco szigetén Ovifákna találtakat említem még meg, melyeket a svéd kormány külön e célra felszerelt hajókkal hozatott el; és szintén igen sok vasat tartalmazó meteoritok egyike 49,600, másodika 20,000 s harmadika 10 ezer

fontot nyom, s még szétszórva mellette 22 darabot szedtek össze 1500 font súlylyal — tehát ez a lezuhanáskor szétszakadozott égi bomba legalább is 90—100 ezer fontot nyomott.

Pedig ám még ez is csak puskagolyó az igazi nagy fúto csillagokhoz képest, hisz 500 öles, sőt nagyobb átmérőjűeket is láttak már átrohanni légkörünkön, így például 1837 január 5-én Petit csillagász 68 mérföldnyi magasságban (francia mföld) egy 2200 m., ugyan 6 1841 aug. 18-án 182 mérföld magasban egy 3900 méter átmérőjűt mért meg, egy ekkora gömb pedig földünket surolva egy tizedrész másodperc alatt homokszemékké morzsolhatna egy akkora várost, mint Budapest.

Hong-Kongban, 1846 év november közepén esti 7 óra 30 perczkor a Rangun folyó torkában állomásozó hajó fedélzetén sétálgatott a hajótulajdonos nője, 4 éves fiacskájával s a kormánnyal, holdvilágtalan sötét éj volt, a midőn minden előjel nélkül egyszerre remületes fény villant fel a láthatáron s vízszintes irányban, nem mint a villám egyszerre, hanem mérhetlen sebességgel közeledve elrohant a hajó orra előtt, fénye nem is a villáméhoz, hanem tömör égő izzó testhez hasonlított, de oly nagy volt, hogy a fejük felett kifeszített ponyva alól belátható egész láthatárt eltakarta. Ez iszonyu tömör félenk rohanása úgy megrémítette a nőt, hogy azonnal összerogyott s mint mondja a végítélet napjának eljöttét gondolá, a kis fiú pedig kétségbeesetten sikolta fel. De a tűztömeg a mint jött, úgy el is rohant, talán kevesebb mint 2 másodperc alatt, csak a közvetlen utána eléállt rekkenő hőség, s erős kényszer bizonyítja, hogy nem egy retentő álomlátás volt az egész. Semmi kétség benne — mond a jelenet leírója Collingwood („Philosophical Magazine“) — hogy e szemtanúk előtt aggodalmat gerjesztő közelségben egy fúto csillag robobogott el.

Ugyan mi lenne földünkben, ha egy 2—3 kilométeres átmérőjű, 70—80,000 méter sebességgel rohanó kő, sőt vasemény ekkora bomba ütné oldalba? Nem egy ily egyszerű fúto csillag rombolta-e darabokra ama planetát, melyből Juno, Vesta, Ceres és más 60 egynehány apró kis bolygó társa származott?

És mért gyuladnak meg e világűrben nem fénylő égi testek, mikor földünk közelébe jönnek, mért tüzesednek meg egy pillanat alatt annyira, hogy külső kérgük olvadozik, holott mi vegytani szerek segítségével is 1000—2000 foknyi meleg mellett is alig bírjuk lehűt darabjait olvadásba hozni? Mért szakadoznak — iszonyu dörgéssel — darabokra a mi légkörben?

Igaz-e az, hogy a nagyobb égi test ellenállhatatlanul magához vonja a kisebbet? Hol van, és egy általában van-e a mi földünk légkörének vége-határa? Milyen meleg lehet a napban?

Ilyen kérdések merülnek fel a gondolkozó emberi ész előtt, mikor e fúto csillagokon észlelt tűnemények okát keresgeti. Hány régebbi hypothesisit döntött meg az új kor kutató szelleme s ki tudja a helyébe állított új hypothesisok hosszabb életűek lesznek-e a régienek?

A természet — szinte félek a régi jó óregekkel ugy mondan, hogy: az isteni gondviselés a mérge mellé állítja többnyire az orvosi szert is. Ki hinné, hogy a fúto csillagoknak épen remületes sebes rohanása az, a mi megőv bennünket az összezúztatástól? A lég természeti ruganyosága csak a fang haladó sebessége = 1200 láb másodpercenként, az ennél sebesebben mozgó test elől már nem bír ugyszólván idejében kitérni, hanem a test előtt erősen összetömről. Mig még Irinyi fel nem találta a dörzs-gyufát — a mely találmányát, mellesleg megemlítve, eladta 10, mondó tíz forintért Pollákna, ki milliomas lett általa, — addig lehetett látni egy olyan gyújtó készüléket, mely azon tapasztalatot alapult, hogy ha a léget hirtelen, terimének mintegy század részére összenyomom, oly meleget fejt ki, hogy a tapló meggyulad tőle.

Azt is tudjuk, hogy a dörzsölődés meleget állít elő, a mozgás hirtelen megállítása melegséggé válik; például egy erős vaslapra ha löpört ragasztok, a lapra lött golyó a feltartóztatás pillanatában oly meleget fejt ki, hogy a vékony löpörtég föllobban; hisz minden katona tudja, hogy a töltényszáka csapó ellenséges golyó többnyire föllobbanást okoz.

Minél erősebb a surlódás, minél nagyobb a hirtelen megállított test sebessége, annál nagyobb a kifejlődő, e miatt előálló melegség.

Ezen természeti törvényeket számtani formulába foglalták s ha e formulákban mármost a fúto csillag sebességét tesszük a formula *c* sebessége helyébe: megközelítőleg kikapjuk egyfelől a lég ellentállást, másfelől ezen ellenállásnak eredményét, az előálló melegséget. — De mindenekelőtt meg kell említenem, hogy a földünket burkoló lég felfele olyan arányban vékonyodik, hogy 17,000 lábnyi magasságban már csak felényi vékony mint a tenger színén, 160 ezer lábnyira fenn meg már oly vékony, hogy a barométer higánya csak 1 milliméter magasra emelkedik még fel. — Ez még csak 6 és fél mérföldnyi magasság és mégis láttak már fúto csillagokat 4-szer, 5-szor, sőt mint az idézett példák-ból láttuk, még sokkal magasabban meggyulni a léghez surlódástól, s ebből világos, hogy a mi légkörünk nincs is határa az űrben — hisz bármilyen kevés van még 10 mérföldnyire — gondolhatom annak 10-ed részét 100 mérföldnyire és így tovább a végtelenségig, míg a szomszédos égitest légkörének vastagodni kezdéséhez jutunk. Lehet, hogy a nyomás megszüntetve elemleire bomlik a lég is, talán a súlyosabb élyen lenn marad a föld közelében, de a könnyű *kőneny* (hydrogen) mért nem oszthatnák a végtelenségig, s miért ne képezhetnének ama világűr közvetítő elemét, mit — faut de mieux — ethernek neveztek el a tudósok. Hisz ezen feltevésemet bizonyítja a spectrum, és bizonyítja azon nagy figyelmet érdemlő körülmény, hogy a meteorvasak hydrogént tartalmaznak.

Az említett formulák segélyével immár kiszámították, hogy ha egy fúto csillag csak a legkisebb sebességgel, t. i. 16 kilométerrel másodpercenként érkezik is levegőnkbe, mire oly vastag réteget ér, hol a légsúlymérő 12 millimétert mutat, már ¹⁰/₁₁-ét veszítette el eredeti sebességének; — a 72 kilométernyi sebességgel jövő ugyanott már ¹⁰/₁₁-részét veszítette el iszonyu gyorsaságának. De már 3 1/4 mérföldnyi magasságban, hol a légsúlymérő mintegy 23 milliméter, a lég ellenállása nagyobb, mint a fúto csillag sebessége, és vagy úgy jár mint a vízre lött golyó, hogy messze fölpattan a vízről, mert a víz részecskéi nem bírnak oly gyorsan kimozdulni előle helyükből, vagy iszonyu ropogással darabokra szakad. Köznapilag mondva földünk légbundáját nem járja át a golyó.

Ez a számítás eredménye. A tények tökéletesen bizonyítják, hogy a számítás helyes; valamennyi csillag lehullott, az mind 3—4 mérföldnyi magasban nagy robajjal darabokra szakadt, sőt az is többnyire mindenik észleltetett, hogy előbb elkezdett ingadozni ide-oda görbülni utjában, sőt némelyik éles szög alatt megfordult mint a gyermektől vitzükrére dobott kő s elütödvé folytatta tovább utját a végtelen űrben.

Még meglepőbb a meglassadás, illetőleg légkörhöz surlódás által előálló melegség számításainak eredménye. Ugyanis egy 72 kilométer sebességgel közeledő *bolyó* — melynek világűrbeni saját melege talán 0° vagy csak 1—2 tízeddel több a 0°-nál, — mire 4 1/4 mérföldnyi közelbe jutott földünkhez, nem kevesebb mint 1926921 foknyi meleget fejtett ki, — és ha saját melege 100 foknyi hideg volt volna is, mégis, közel 200 ezer foknyi a pillanat alatt előállt forróság, s ez iszonyu hőségtől kívül s a nagy hitedgőt belől kell nagy robajjal lepatogni a külső burkolatnak, mint csengve-recsegeve pattog darabokra a hideg vízbe mártott izzó üveg; s csak ily melegség képes kevesebb mint 1 másodperc alatt fényes olvadó kő-mázzal vonni be a lepatogó egyes darabokat is, mint a lecsapó villám egy századrész másodperc alatt olvasztani kezdi az acélt és az arany pénzt is.

Igy van védve e föld természetleg jelentéktelen vékony légburok által, és tán ép ily jelentéktelen okok védik a milliányi égi testeket, hogy egymásba ne ütődjenek, s forogjanak ott az idők végtelenségeig a mérhetlen végtelen űrben, hova az emberi véges elme még gondolatával sem érhet el. Porba borulok Uram a te hatalmadnak és bölcseségednek véghetlen nagysága előtt, ki mind ezeket ekként alkotta, s parányiságom érzetében csak szánni tudom a magát bölcsnek vélő ama még parányibb embert, ki vak elbizakodottan tagadja léteét.

Veress Sándor.

Rómer András.

Négy-öt hét előtt ismét egy nagy s állítólag igen veszedelmes összeesküvést fedeztek föl Konstantinápolyban a szultán ellen, mivel az már ott egy idő óta mindennapi dolog. Az összeesküvés fejének egy Rómer András nevű magyar származású amerikai alattvaló derült volna ki, a kit el is fogtak, de az amerikai követ felszólalására ismét kiadták.

Kevéssel ez után egy másik hír járta be a lapokat, a mely szerint Rómer nem összeesküvés miatt fogták el, hanem azért, mivel Rómer, mint az a Szulejman pasa elleni pör vizsgálataiból állítólag kiderült, a szultán arzenáljában, a hol mint a tüzértörzslly igazgatója volt alkalmazva, oly mulasztásokat és hibákat követett el, a melyek az oroszokkal való összejátszására engednek következtetni.

Erre felszólt Kovács Lőrincz honvédőrnagy Nagy-Szombatból, Rómernek régi ismerőse, előadván, hogy Rómer tiszta jellemű magyar ember, a ki felül csak a rossz akarat terjeszthetett volna oly híreket, melyet becsületére árnyat vethetnének.

Ez előadás szerint Rómer a bécsi híres gyufagyáros (Enyiczkey Rómer István) fia, de Magyarországból született. Részt vett 1848-ban a bécsi torlaszharcokban, majd a magyar szabadságharc alatt a Bem seregében szolgált. Képzett technikus, kivált a tüzéségi dolgokban. A szabadságharc után Törökországba menekült, hol szolgálatot vállalt s a Kaukaszban küzdött az oroszok ellen. Később Amerikába vándorolt, hol a secessionalista háborúban harcolt s amerikai polgárjogot nyert. Törökországban már mint amerikai polgár tért vissza 1860-ban s ott a császári arzenálban nyert alkalmazást. Később viszártát hazájába s itt a Ferencz-csatorna munkálatainál dolgozott, mint mérnök; de a török kormány újabb felszólítására később ismét Konstantinápolyba ment, hol előbb a kis-ázsiai vasutak készítésénél, majd ismét az arzenálban nyert előkelő helyet. Törökországban Omer bejnek nevezte magát s Fuad pasának is hadsegéde volt, mikor ez a damaskusi és libanoni vérengzések után Szíriába küldetett. 1868-ban az ir származású O'Reillyvel lázadást igyekezett előidézni Szíriában, a khevide testvérének, Musztafa Fazyl pasának érdekében. (Hogy ez miben állt, maga beszél el alább.)

Ezért száműzetetett a török birodalomból, de az orosz háború kitörése előtt engedélyt kapott visszatérni Stambulba és a császári fegyvergyárban mint szakférfi működött a fegyverek és robantó anyagok gyártásánál. Lakása természetesen tele volt fegyverekkel és mindenféle eszközökkel, melyeket most bűnjelkéül érvényesítettek ellenében. Az összeesküvés kholói azt jelentették a szultánnak, hogy Rómer ügynöke egy összeesküvő bandának, mely Murad vagy Resad érdekében dolgozik, hogy bűntársai a vízvezeték csöveken vagy földalatti utakon be akartak lopózni a Yildiz-kioszk pince helyiségeibe, a hol egy pár font dynamit elég lett volna levegőbe röpitni a palota összes lakót, beleértve a szultánt is.

E kalandos, nagy részben egymásnak ellentmondó hírekől mi a való, az bizonyára napfényre derül nemskóra. Tény az, hogy Rómer kalandokkal és viszontagságokkal teljes élete a legnagyobb mértékben felkelti az érdeklődést s mint hazánkfia, bennünket kétszeresen érdekeltet sora.

Schweiger-Lerchenfeld, ki keleti utazásaiból a lefolyt két év alatt tömérdek érdekes följegyzést tett közzé a lapokban is, önálló munkában is, egy bécsi lapban tüzetesen emlékezik meg róla, mint valóságos „regényhősről,“ s előadja egy kalandját, melyet rendkívül érdekes voltánál

fogva bő kivonatban mi is megismertetünk olvasóinkkal.

A perai nagy utcából — ugymond — egy szűk sikátor ágazik el az osztrák-magyar követ-ségi palota irányában. Alig szélesebb két méter-nél. Ez utcában van egy csapadék „a keresztényhez.“ Büzös, moscos egy tanya, mint az amsterdami matrózok, vagy a nápolyi halászok büzös szállói. Ki hinné, hogy ez értelmes, mivel emberek találkozó helye. Idegen kíváncsiok, emigránsok jönnek össze itten, csaknem mindig egy-egy regény vagy hajmeresztő kalandok hőse. Leginkább annál a mérnököspornál voltak alkalmazva, mely 1872—74 közt végre tudta hajtani azt az óriási munkát, mely Kisásiában nem kevesebb mint egy 5000 kilométer hosszúságu vasut vonal trasszírozásában állott.

Itt ismerkedtem meg a sok érdekes ember között az én regényhőssémmel is, a kit joggal mondhatok e társaság koronájának. Midőn először láttam ezt a bozontos szürke szakállal körített napégette arcot, a kissé vézna alakot s az arany pápaszemet az orrán, nem hittem volna, hogy olyan multu ember áll előttem, a ki bármely Dumas-fele regény alakjával kiállja a versenyt.

Később, midőn lóháton bejártam vele Stambul környékét, vége-hossza nem volt a tömérdek élményeknek és kalandoknak, a melyeket életéből elbeszél. S mondhatom, amaz egy egész év alatt, melyet vele töltöttem, soha sem hallottam tőle ugyanazt az elbeszélést kétszer.

Rómer magyarnak nevezi magát, de saját állítása szerint Kremsben született. Tüzmaster volt az osztrák tüzéségnél, 1848-ban a fölkelőkhöz állt s később Hamburgba, majd Törökországba, aztán Amerikába menekült, hol a szükség arra kényszeríté, hogy elvállalja a legalacsonyabb szolgai állást egy new-yorki vendéglőben. Csak később nyert alkalmazást egy vasutépítő társaságnál. Mikor a polgárháború kiütött, az unionisták táborába lépett s ekkori vakmerő tetteinek száma sínes talán. Egész téli estéket igénybe vett egynek-egynek az elbeszélése.

Törökországba jöven a tophanei arzenálban évekig volt alkalmazva. Ott volt Szíriában, 1860-ban a keresztényenszárlások után, mint Fuad pasa hadsegéde. Ez időben találkozott egyszer Beirat közelében egy sajátságos processzióval. Egy számar hátán ült egy fanatikus delirumban vonagló férfi, egy féle fordított arccal, követve emberektől, kik ásót, kapát és fejtát vittek utána. Rómer kérdezősködésére azt a választ adták, hogy ime ez a „veli“ (szent) azt akarja, hogy öt elevenen eltemessék, a szent akaratát pedig teljesíteni illik. Nagynehezen sikerült szétkergetni a csoportot s a hasistól eszméletlen szentet biztonságba helyezni. Ez a szent nem volt senki más, mint az emigráns báró Splényi...

Rómer kaukázusi, kisázsiai, syriai kalandjai köteteket vennének igénybe, — írja Sch. L. — azért csak egyet mondatok el vele, a mint azt a császári fegyvertárban tett látogatásom alkalmával tulajdon szájából hallottam.

1868-ban, kevésbé a szolgálatból kilépése után, Rómer egy angol vasutársaságnál lón alkalmazva Szíriában, hol igen merész összeütközései voltak a beduinokkal is. Ez volt oka, hogy őt Ali pasa nagyvezír a Musztafa Fazyl pasa (vagyis fivére az egyiptomi alkirály) érdekében szőtt összeesküvéssel vádolta, a mi könynyen balkövetkezési lehetett volna Rómerre, ha nem amerikai polgár. Csak az amerikai követség beavatkozása mentette meg fejét akkor is.

Ez volt a dolog sorja... Az angoloknak mindig érdekében állt egy vasutvonalat építeni, mely a persa öböl összekötne egy syriai kikötővel. A tervek elkészülvén, végre arra is rá került a sor, hogy legalább a főbb tanulmányokat megtegyék a Tripolitól az Eufrat-völgy melléki Rakkáig építendő vonalon. E feladattal a török ex-örnag, Rómer lón megbízva.

„Sok napig időztünk Homban — beszélé Rómer, miáltal a fegyvertár termeiben jártunk, — egy igen aláslyúdt syriai városban, mely reánk „angolokra“ semmi érdekessel nem bírt, csupán csak azzal, hogy volt falai között egy némbér, a ki fölötté igénybe vevé figyelmünket. Bizony nem a szerelmeskedés vitt rá! Husz évi küzködés kurdokkal, arnautákkal, muszkákkal rég elvevő az efféléktől a kedvemre. Aztán az a hölgy nem is volt érdekes. Tudóvészés szalma-

bábhöz volt hasonló s areza olyan volt, mint a pergamén. Valamikor fiatal korában gyönyörű szöke gyermeke volt Albionnak, a kiből a bajor király szíve nagy gyönyörűségét találta az időben. Most egész prózai viszonya volt a palmyrai sivatagok leghíresebb haramiájával, Szulejman Ibu Medjuel sejk-kel. Egy második lady Stanhope, vénebb kiadásban.

Nem mulasztottam el, hogy a kalandos angol nő, a ki az Ibrahim pasa lovas-kaszárnyája mellett egy kis házban lakott, meg ne látogassam. Szemérem és erkölcs bizony már jóformán lekopott róla s én csakhamar elvesztém iránta minden érdeklődésemet; de annál nagyobb figyelmet fordítottam semita férje ura iránt, a ki rendkívüli kíváncsisággal tudakozódott a mi vasúti tervelgetéseink felől.

— Szaid! — mondtam nem egyszer, mikor beduinokkal beszélgettem, — bizony ti is bőlesekben cselekedtetek, ha a törökök ajánlatokat fel iszom karjaitokat, a helyett, hogy Tedmur pusztáiban ácsorogtok.

— Te ugy-e nem vagy „inglis“? — kérde a csavargó, s midőn inték, hogy nem, folytatá: — Az inglisek sok fényes arany-lírat hoznak mihozzánk, s a ki Tedmura akar jutni, az nekem, az anezék nagy sejk-jének huát (váltságpenzt) fizet. Megértettek?

— Hogy ne értettem volna, világos arab tolvajnyelven vagyon ez megmondva!

Ibu Medjuel vészitjósó pilantást vetett reám. En azonban eltávoztam s másnap elindultunk keletnek a nagy eufrati fensík felé, vasutmérési munkálatainkat folytatandók.

Három hétre rá Ibu Medjuel elesipte tőlünk a Tripolisból utánunk küldött első pénzzállítmányt. Borzasztó volt helyzetünk: a sivatag közepén, mi tizen, minden egyéb segítség nélkül. Nagy kinnal jutottam el Homba, hol a kormányzó értesemre adta, hogy ő Ibu Medjuel ellen mit se tehet, mert az Palmyrába költözött „nejével együtt“, miután előbb Westminster gróftól is kisorsított 1000 font sterling váltságdíjat.

Derek gentleman, mondtam! De a kormányzó se alábbvaló. Én legalább meg vagyok győződve, hogy a homi kormányzó a rablónak osztályos atyafija volt... Minden utánjárásom hiába volt. Beláttam, hogy itt más nem használ, mint az erőszak. Elhatároztam hát, hogy ahhoz nyulok. Azonnal Tripolisba mentem, felültem egy Trieszbe induló Lloyd-gőzörsre, innen fölmentem Bésbe, itt pénzre tettem értékpapírjaimat s hozzá láttam a — harci előkészületekhez. Vettem mindenképp két coehornor kézi mozsárt s 60 hátultöltő Kruka-fegyvert. Aztán beszereztem egy csomó löszert, revolvereket s több efféle s e nagyszerű folszereléssel visszamentem Trieszbe.

Itt azonban megakadtam. Nem adhattam hajóra szállítványomat a nélkül, hogy azt, mint hadi dugárut le ne foglalják. Magamnak kellett vennem egy hajót.

Igen, egy dalmatától vettem egy nyomorult lélekvesztőt aránylag tömörked pénzén. Párkánya alig állott ki a vízből három lányira. Csak anynyi pénzem volt már, hogy öt matrózt fogadhasak. Így indultam neki a tengernek.

Allah Akbar! Kalóz lettem! Három hét alatt legalább tiszter voltunk a halál torkában a viharzó tengeren. A meloszi megaslton már elvesztünk volna, ha vészlovéseinket még jókor észre nem veszi egy osztrák hajó. Egy negyed órai késés s mi elvesztünk. Így azonban bevontattak bennünket a kikötőbe. De én azért nem voltam nyugodt, mert az osztrák tisztek egyike biztosított, hogy meglátogat s akkor föl-

fedezi, mit viszünk. Én hát még az éjjel folszedtem a horgonyt s elpályáztam Melonból. Még három hétig tartott bolyongásunk, mire végre elvergődtünk a syriai partra, Tripolishoz közel.

Tripolis 1868 nyarán egész kihaltnak látszott. Konzulok, kereskedők, még a vagyonosabb syriaiak is a hűvösebb Libanonra vonultak, így hát minden nagyobb nehézség nélkül sikerült vagy egy tucat erős, tagbaszakadt török és arab hamalt fogadnom, kik az én hódító hadseregemnek magvát voltak képezendők. Két hórihorgas mutawilének a hahr el Kebir sziklavölgyből a hátára kötöttük a két mozsarat, a fegyvereket ládákban öt téverre rakva, megindultunk először is Hom fele.

Három napi út után elértük. Itt kiegészítettem seregemet, föllegyeztettem s alkonyatonként kivieztem a pusztába, a hol jól begyakoroltam őket. Meg levén győződve, hogy kitűnő fegyvereim, melyeket itt még akkor hírből sem ismeretek, meg fogják tenni a jó szolgálatot, 60 lovasommal megindultam a palmyrai sivatag felé, miután Rakkában, Szuehnében és az eufrati puszt-

az anezék vitéz sejkjének egész lovas dandárát csakhamar oly páni rettegés fogta el a pusztító tűz alatt, hogy a hányan életben maradtak, annyifelé széledtek s mi az egész táborot kényelmesen elfoglalhattuk s a lábas jóságot Homba terelhetjük.

Itt már lázas izgatottságban találtuk a várost. Futótűzként terjedt el a hír, hogy „frenghik“ (európaiak) törtek be, olyan fegyverekkel, a melyek folytonos szórjakól szórják a golyót. Hatvan ember halálra rémítette az egész tartományt. Nem kerestek, magán dolog forog-e itt szóban — magán ügyet illetően módon intézni el a keleten nem ritkaság s a kormány nem tördök vele, — el volt terjedve, hogy itt idegen invázióval van dolgunk.

En csapatommal Tel-Ade mellett fektüdtem, egy napi járó földre Homtól, hol társaim is hozam csatlakoztak. Pompás napok voltak ezek. Köröskörül ötven mérföldnyire mutatkozni se mert a beduin. Akár az elfoglalt terület urainak proklamálhattuk volna magunkat. No de erre ki gondolt volna. Az Ibu Medjueltől elvett és sokszorosan meghaladta kárunkat s az nekünk elég volt.

Egy reggel azonban szép meglepetésre virradtunk. A tanyánkat környező tardo-bok tetején török lovasságot pillantottunk meg. Lóra ülünk s elebök mentünk. Azok azonban lövésekkel fogadtak. Mi se vettük hát tréfára a dolgot, sigyekeztünk magunkat keresztülvágni. Sikerült is a dombokról elüzünk a lovasságot, de akkor láttuk csak, hogy tul azokon gyalogság van felállítva, mint egy ezer ember, s ahhoz még lovasság és — tüzérség.

Most már minden világos lett előttünk. Ibu Mersid, a homi kormányzó állt előttünk, a ki a helyőrséggel ki-rukkolt, bizonyára nem azért, hogy az „inváziót“ visszaverje, hanem hogy czimboráját, Ibu Medjuelt lekötelle. Ennek már fele se tréfa! Az állam rendes katonaságá ellen harcolni, ennek egészen más következése szokott lenni, mint a törvényen kívül eső nomad csapatokkal való esetepatékának s előttem azonnal tisztán állt az egész felelősség, melyet fejemre vállaltam.

Tépelődésre azonban már nem volt idő. Megtámadtak, védni kellett magunkat. Gyilkos tusa keletkezett. Ibu Medjuel oldalt támadó lovasait az én két mozsaram heves tüze ujra szétzúzta ugyan, de a törökök mégis csak körülzárták végre néhány emberre olvadk ki csapatomat. Lefegyvereztek bennünket s elhurcoltak Damaszkusba. Lettem volna csak ekkor török alattvaló, nincs benne kétség, hogy egy fővel megkurtítanék. Így azonban kiszolgáltattak a stambuli kormánynak s elkísértettek Beirutba. Itt az amerikai konzul utasítást adott az épen ott horgonyozó amerikai hajóraj parancsnokának, hogy vonja föl a lobogót s kiserje azt a hajót, mely engem Stambulba visz.

Igy jutottam egy amerikai ágyunaszád fedezete alatt az Arany-Szavár-öbölbe. Hosszas diplomaciain alkudozás után elhatározták, hogy mind a két fél enged, s így történt, hogy az ottoman hatalom elleni fegyveres föllepés miatt halálra ítélték ugyan, de meg abban az ítéletben megkegyelmeztek s a birodalomból kiutasítottak.

Most ismét itt vagyok — mondtá Römer mosolyogva s megállt velem egy fülke előtt. — Látja ön azt a törpe mozsarat s azt a két puskát itt előttünk? Lássá ezek a homi vitéz garnizon diadaljelvényei abból a hadjáratból, melyet ellenem viselt. Nagy triumfussal küldte föl a kormányzó hadvezéri fényes tetteinek e tanubizonyosságait s most én viselem gondjukat...

Grévy, a franczia köztársaság uj elnöke.

Azon katonák közül, kik eddig mint elnökök a franczia köztársaságok élén állottak, kettő, a két Napoleon, vérbe fojtá a republikát s föllátá a császári trónt a köztársaság romjain; a harmadik, Mac Mahon, ki 1873. május havának egy izgalmas éjjelén taszítá le az érdemekben gazdag Thierst az elnöki székről, egész ez év jan. 30-ig, mikor lemondását kénytelen vala beadni, eltérve böles elődje politikai irányától, mely az emberek, pártok, ellentétek és érdekek kiegyeztetésében, lecsillapításában állott, fölidézte a párharcot s megoszlatá Franciaországot, melynek belbékéje és megszilárdulása nem egyszer a legnagyobb veszélyeknek lön kitéve Mac Mahon elnöksége alatt, ki merev és egyoldalú katonai felfogásával soha sem tudott oda emelkedni, hogy az egész nemzet élére álljon, hanem mindig valamely pártfőredékhez csatlakozott, rendesen ahoz, mely legélesebb ellentétben állt az ország s a nemzet közvéleményével.

A dacz, az ellenállás és a „harcz kormánya“ egész rendszerre és iskolává nőttek ki magokat Mac-Mahon elnöksége alatt, különösen a Buffet és Broglie-kormányok idejében. Hogy mégis Franciaország fölvirágozott benne a dolgok új rendje megszilárdult, újabb erőszakos rázkódások nélkül, az mind Mac-Mahon daczára történt s csakis a republikánus tábor szívós és kitartó, de a melletti észélyes, mérsékelt és tapintatos küzdelmének köszönhető. Minden republikánus szellemű konczessziót lépésről-lépésre küzdelemmel kellett kiécsikarni Mac-Mahontól. Az utolsó, mit töle a Dufaure-kormány, mely mindkét kamarában republikánus többségre támaszkodik, kieszközölni akart, az volt, hogy a katonai parancsnokságok éléről elmozdításának a reakciónárius elemek, helyet adván republikánus és megbízható elemeknek, kik nem forralnak boszut a fenálló kormányforma ellen.

Mac-Mahon beleegyezett ugyan a bíróságok és más állami hivataloknak a megbízhatlan és elleneséges indulatú elemektől való purifikációjába, de már abba, hogy az ő kedvelt ősi tábornokai elmozdításának befolyásos polczairól, nem tudott beleegyezni, s inkább beadta lemondását. Mac-Mahon kétségkívül most is a daczoláshoz folyamodott volna, mint eddig, de nem volt kire támaszkodnia, mert jan. 5-ike óta a senatusban is a republikánusoké lett a többség.

Franciaország tehát igen tanulságos tapasztalatokat tett a három katoná-elnökök s mihelyt Mac-Mahon lemondott, a kongresszussá összeült képviselőház és senatus jan. 30-án 670 szavazattal közöl 563 szavazattal Grévyt választá elnöknek, a földmives szülők fiát, a republikánus erkölcsök mintaképét, a polgárt. Elég volt a katonából annyit.

Grévy maga is belátva és érezve azt, minő veszélyeket hoztak hazájára e katoná-elnökök, már az 1848-ki alkotmányozó gyűlésben egy nevezetes indítvánnyal lépett föl, melynek célja volt egy törvényezikben kizárni minden praetendenst és diktatort a végrehajtó hatalom köréből s a hatalmat egy, a törvényhozó gyűlés által választható és elmozdítható bizottság kezébe

tenni le. Az indítvány nem fogadtatott ugyan el, de megmaradt a republikánusok egyik vezérelvének s ma is „Grévy-indítvány“ név alatt ismeretes.

Most hát az ő kezébe van letéve a virágzó köztársaság sorsa s valóban jobb kezébe nem is lehetett letéve. Grévy ismeretekben gazdag jogász, egyszerű, szigorú erkölcsű ember, szilárd jellem s az erős meggyőződéses embere, mely tulajdonokkal párosítja a böles mérsékletet és államférfiúi higgadságot. Még ellenfelei is a legnagyobb tisztelet hangján szólnak róla. Abból az agyagból van gyurva, melyből némely észak-amerikai köztársasági elnökök kerültek ki, a kiket mintaképek gyanánt ismerünk. A franczia republikánusoknak ugy is mindig a hatalmas amerikai köztársaság volt az eszményképök. Boldogok, hogy elértek azt egyebek közt egy Grévy elnökségében is.

Grévy Gyula született 1809. aug. 15-én Mont-sous-Vandrezban, hol szülői földmivelők voltak. A polignyi kollégiumban végezvén humanisztikus tanulmányait, Párisba ment jogot

GRÉVY.

tanulni. Még mint tanuló vett részt a juliusi napok harezaiban s azok közé tartozott, kik a Babylon-kaszárnyát hatalmukba ejtették. A vihar lecsendesülte után a jogi tanulmányoknak szentelte magát. 1837-ben ügyvéddé lett s Párisban jelentékeny névre tett szert, mint a liberális és radikális párt védője. 1839-ben a híres május 12—13-iki pörben Guignot és Philippe vádlottak védőjeként szerepelt. Azonban kevésbé foglalkozott politikával, mint polgári ügyekkel s mint ilyen kitűnő ügyvéd hírében állott.

Az 1848-iki februári forradalom ismét a politika terére vezette őt. Ledru-Rollin kinevezte kormánybiztosnak a Jurába, mely hivatal betöltésében erélyt és mérsékletet tanusított, minsk következtében majdnem egyhangulag, 65,150 szavazattal, szülőmegyéje részéről beválasztott az alkotmányozó gyűlésbe. Tagja volt a jogügyi bizottságnak, később elnöke az alkotmányozó gyűlésnek s több alkalommal bebizonyította kitűnő szónoki tehetségét is. A nélkül, hogy bármely pártfőredéknek is vak hive lett volna, minden irányban megőrizte függetlenségét, de

legtöbb esetben a szélső beloldallal szavazott. Azon kevesek közé tartozott, kik semmit sem akartak akkor tudni Napoleon Lajos elnökségéről, mert belátta, hogy kikerülhetetlen a konfliktus egy általános szavazat utján választott gyűlés és az ugyanily módon választott elnök között. Ezért módosítást javasolt az alkotmányra nézve, mely a köztársasági elnök választásának elvét elvetette s csak a kamara által választandó és elbocsátandó miniszteri tanácsot hagyott meg, vagyis más szavakkal, követelte a végrehajtó hatalom alárendelését a törvényhozóknak. Azonban indítványa 643 szóval 158 ellen elvetettet.

Ugyanez indítványánál kapcsolatban tüzesen ellenezte Napoleon Lajosnak a köztársaság elnökévé leendő megválasztatását, mintha előre látta volna az ennek folytán bekövetkező szerencsétlenségek hosszú sorát.

Az államcsiny után visszavonult ő is a politikai működéstől s ügyvédi gyakorlatának élt a császári személyes uralomnak egész tartama alatt mindaddig, a mikor az tanácsosnak látta a me-rev abszolutistikus formákban kissé parlamentáris színezetet adni. A Jura-departement ekkor 1868-ban nagy többséggel képviselőjévé választá a törvényhozó testbe. Itt egyik főtámasza volt a szélső baloldallal s szavára nem egyszer remegett meg a császári szék, melyet nem szűnt meg ostromolni. Ez idő alatti működésével annyira kivívta a szabadelvűek elismerését, hogy az általános választás alkalmával 18,419 szavazatból 15,952-t nyert.

Ekkor történt, hogy fölhívatván politikai hitvallását letenni, azt a következő hitágazatban tévé le:

„Republikánus voltam, vagyok, s mint republikánus halok meg.“

Több nem is kellett ennél: ő ennek a programnak rendíthetetlen hive maradt, minden körülmények közt.

A második császárság bukása után az ideiglenes kormány által október 8-án kelt rendelettel Grévy kineveztetett a nemzeti védelem biztosává Doubs, Jura, Haute-Saône megyékben, mely állásban ő meg is maradt egész a békekötésig. Ekkor ismét Juramegye által küldetett a bordeaux-i nemzetgyűlésbe, mely 529 szavazattal 10 ellen megválasztá őt 1871. február 17-ken elnöknek. Midőn az elnöki székre lépett, komoly beszédben bekére intette a gyűlést s jelentékenyen támogatta Thiers törekvéseit. A nemzetgyűlés elnapolása után elnöke lett az állandó bizottságnak, melyet Thiers a kormány támogatására kért.

A nemzetgyűlés újra összeülesekor, 1871. decz. 5-én majdnem egyhangulag ismét elnöknek választott; 1872. márczius és júniusban, ugy szintén 1873. februárban nagy szótöbbséggel újra elnöknek választott. Bár a baloldallal tagja volt, mérséklete és tapintata által oly tekintetre tett szert, hogy már ekkor emlegették őt Thiers utódául. Midőn 1873. ápril 1-én a jobboldaltalakozott egy rendreutastásért, melyben Grévy a bonapartista Grammont herceget részesíté, lemondott állásáról s újra megválasztatását se fogadta el, mert csekély többségű volt. Buffet lett az utódja. De 1876-ban ismét Grévy foglalta el a képviselőház elnöki székét, melyen mostanig maradt, s melyet most a köztársaság elnökségével cserélt föl.

A magyar hirlapirodalom 1879.

I. POLITIKAI NAPILAPOK.*

Budapesten.

Pesti Napló. Szerk. Urváry Lajos; kiadó-tulajdonos az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat. XXX. évfolyam. (Reggeli és esti kiadás.) Ára egész évre 24 ft.

A Hon. Szerk. Jókai Mór; kiadó-tulajdonos az Athenaeum. XVII. évfolyam. (Reggeli és esti kiadás.) Ára 24 ft.

Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerk. Salamon Ferencz. XIII. évfolyam. Kiadja az Athenaeum. Ára a Hivatalos Értesítővel együtt 20 ft.

Magyar Állam. (Idők tanúja.) Laptulajd. és szerk. Loukay Antal. XII. évfolyam. Ára 20 ft.

Ellenőr. Szerk. Hindy Árpád; kiadó-tulajd. Légréty testvérek és Csernátó L. XI. évfolyam. Ára 20 ft. (Reggeli és esti kiadás.)

Egyetértés. Szerk. és kiadó-tulajdonos Csávolszky Lajos. VI. évfolyam. Ára 20 ft.

Nemzeti Hírlap. Szerk. Márkus István; kiadó-tulajd. a Franklin-Társulat V. évfolyam. Ára 24 ft. (Reggeli és esti kiadás.)

Közelemény. Szerk. Borostyáni Nándor, kiadja Vodianer F. III. évfolyam. Ára 12 ft.

Magyar Hírlap. Szerk. Kulifay Ede. Laptulajdonos D. V. III. évfolyam. Ára 14 ft.

Budapest. Kiadó-tulajdonos Vodianer F. III. évfolyam. Ára 12 ft.

Magyar Korona. Szerk. b. Jósika Kálmán; kiadja az Athenaeum. III. évfolyam. Ára 12 ft.

Független Hírlap. Szerk. Mende Bódog; kiadó-tulajd. az Athenaeum. I. évfolyam. Ára 12 ft.

Magyarország. Szerk. Ifj. Ábrányi Kornél; kiadja az Athenaeum. I. évfolyam. Ára 20 ft.

Pesti Hírlap. Szerk. Csukásy József; kiadják a Légréty testvérek. I. évfolyam. Ára 14 ft.

Vidéken.

Alföld. (Arad.) Szerk. Tiszti Lajos; kiadja Réthy Lipót és fia. XIX. évfolyam. Ára helyben 14 ft., vidéken 16 ft.

Bihar. (Nagy-Váradi.) Szerk. Ifj. Gyulakos Lajos; kiadó-tulajd. Hollós Jenő. XV. évf. Ára helyben 10 ft., postán küldve 12 ft. (1878 előtt mint politikai hetilap jelent meg.)

Magyar Polgár. (Kolozsvár.) Szerk. és tulajd. K. Papp Miklós. XIII. évfolyam. Ára 16 ft.

Nagyvárad. (Nagyvárad.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hügel Ottó. X. évfolyam. Ára helyben 10 forint, postán küldve 12 forint. (Mult évben mint vegyes tartalmú lap jelent meg.)

Kelet. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadó-tulajd. Békésy Károly. IX. évfolyam. Ára 16 ft.

Temesi Lapok. (Temesvár.) Szerk. S. Sallay Jenő. kiadják a Magyar testvérek. VIII. évfolyam. Ára 14 ft.

Pozsonyi Lapok. (Pozsony.) Szerk. Pisztor Mór; kiadja a lapfelügyelő bizottság, tulajd. Nirschy Ferencz. VII. évfolyam (1873–76-ban mint hetilap jelent meg.) Ára helyben 10 ft., vidékre 14 ft.

Szegedi Napló. (Szeged.) Szerk. Eisenstädter Lukács. II. évfolyam. Ára 14 ft.

Összesen = 23.

II. POLITIKAI HETILAPOK.

Budapesten.

Politikai Újdonságok. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajdonos a Franklin-Társulat. XXV. évfolyam. Ára 6 ft.; a «Vasárnapi Újság»-gal együtt 12 ft.

Igazmondó. Szerk. és kiadó-tulajdonos Jókai Mór. XIII. évfolyam. Ára 5 ft.

Hírmondó. Szerk. és tulajd. Komócsy József. XII. évfolyam. Ára 4 ft.

A Nép Zászlója. Szerk. és tulajd. Mende Bódog. X. évfolyam. Ára 4 ft.

Képes Néplap és Politikai Híradó. Szerk. Nagy Miklós; kiadja a Franklin-Társulat. VII. évfolyam. Ára 2 ft., a «Háború-Kronika»-val együtt 4 ft.

Vidéken.

Győri Közlöny. (Győr.) Szerk. és kiadja Mersich József. XXIII. évfolyam. Megjelen hetenként kétszer. Ára 10 ft.

Szegedi Híradó. (Szeged.) Szerk. Nagy Sándor; kiadó-tulajd. Burger Zsigmond özvegye. XXI. évfolyam. Megjelen hetenként 3-szor. Ára 10 ft.

Eger. (Eger.) Szerk. dr. Fekete Ferencz; kiadó-tulajd. az egri érsek-lyceumi nyomda. XVII. évfolyam. Ára 5 ft.

Máramaros. (Máramaros-Sziget.) Szerk. Szilágyi István; főkunatárs Várady Gábor; kiadja Siechermann Mór. XV. évfolyam. Ára 6 ft.

Somogy. (Kaposvár.) Szerk. és kiadó-tulajd. Roboz István. XIV. évfolyam. Ára 5 ft.

Debreczen. (Debreczen.) Szerk. Péter Gábor; kiadó-tulajd. Vértessy Lajos. XI. évfolyam. Megjelen hetenként ötször. Ára 10 ft.

Egri Néplapság. (Eger.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Luga László. X. évfolyam. Ára 2 ft.

Nemere. (S.-Szt.-György.) Szerk. Málk József; kiadó-tulajd. Pollák Mór. IX. évfolyam. Megjelen hetenként kétszer. Ára 6 ft.

Abonyi-Kassai-Közlöny. (Kassa.) Szerk. és kiadó-tulajd. Timkó József. VIII. évfolyam. Ára 6 ft.

Kecskemét. (Kecskemét.) Szerk. Dalóti (Német) Ödön. VII. évf. Ára 5 ft. (1877-ben mint vegyes tartalmú hetilap jelent meg.)

* Az egyes szakokban a lapok keletkezésének idejét szerkesztő szerkesztő.

Pécsi Figyelő. (Pécs.) Szerk. Haksch Emil; szerkesztőtárs Kis József; laptulajdonos Nagy Ferencz. VII. évfolyam. Ára 5 ft.

Nógrádi Lapok és Honti Híradó. (B.-Gyarmat.) Szerk. Horváth Danó; kiadó-tulajd. Kék László. VII. évf. Ára 6 ft.

Debreczeni Ellenőr. (Debreczen.) Felelős szerk. Kutasi Imre; főszerk. Vértési Arnold; kiadó-tulajd. Kutasi Imre. VI. évfolyam. Megjelen hetenként ötször. Ára 10 ft.

Szabadság. (N.-Váradi.) A közjogi ellenzék közlönye. Szerk. Dús László; kiadja László Armin. V. évf. Megjelen hetenként ötször. Ára 10 ft.

Kassa és vidéke. (Kassa.) Szerk. és tulajdonos Klekner Alajos. V. évfolyam. Ára 6 ft.

Újvidék. (Újvidék.) Szerk. és laptulajdonos Frankl István. IV. évfolyam. Ára 6 ft.

Békésmegyei Közlöny. (Békés-Csaba.) Szerk. Báttaszéki Lajos. VI. (mint politikai lap IV. évfolyam.) Megjelen hetenként kétszer. Ára 6 ft.

Erdélyi Híradó. (Maros-Vásárhely.) Szerk. Nemes Ödön; kiadó és laptulajdonos Imreh Sándor IV. évfolyam. Megjelen hetenként 3-szor. Ára 8 ft.

Háromszék. (Seps-Szent-György.) Szerk. Veres Gyula; kiadó-tulajd. Bernstein Márk. II. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 6 ft.

Máramarosi Tárogató. (M.-Sziget.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hollós István. II. évfolyam. Ára 4 ft. (Mult évben mint vegyes tartalmú hetilap jelent meg.)

Kalocsai Néplap. (Kalocsa.) Szerk. Mócsy Antal; főkunatárs Kleiner Lajos. II. évfolyam. Ára 2 ft.

Bálpárt. (Kaposvár.) Szerk. Gáspár Lajos; kiadja Jancsics Gyula. I. évfolyam. Megjelen hetenként kétszer. Ára 6 ft.

Külföldön.

Bukaresti Híradó. (Bukarest.) Szerk. és laptulajd. Vándor Lajos. IV. évfolyam. Ára 12 ft. (Mult évben szünetelt.)

Összesen = 28.

III. VEGYES TARTALMU KÉPES HETILAPOK.

Budapesten.

Vasárnapi Újság. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajdonos a Franklin-Társulat. XXVI. évfolyam. Ára 8 ft.; a «Politikai Újdonságok»-kal együtt 12 ft.

Magyarország és a Nagyvilág. Szerk. Ágai Adolf; kiadó-tulajdonos az Athenaeum. XV. évfolyam. Ára 10 forint.

Mulattató Újság. Szerk. és kiadja Bodon József. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Összesen = 3.

IV. EGYHÁZI ÉS ISKOLAI LAPOK.

Budapesten.

Religio. Szerk. és kiadó-tulajdonos Breznay Béla. XXXI. évfolyam. Megjelen hetenként kétszer. Ára 10 forint.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. és kiadó tulajd. dr. Ballagi Mór. XXII. évfolyam. Ára 9 ft.

Népnevelők Lapja. Szerk. Lakits Vendel; kiadják a Weizsmann testvérek. XIV. évfolyam. Ára 4 ft.

Néptanítók Lapja. Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium. Szerk. Gyertyánffy István. XII. évfolyam. Megjelen havonként kétszer. Ára 3 ft.

Kis Lap. Szerk. Forgó bácsi (dr. Ágai Adolf). Kiadja az Athenaeum. IX. évfolyam. Ára 5 ft 60 kr.

Katholikus Hetilap. Szerk. Agoston Antal; kiadja a Szent-István-Társulat. VII. évfolyam. Ára 4 ft.

Haznos Mulattató. Szerk. és kiadja Dolinay Gyula. VII. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 4 ft.

Nevelési Szakközlöny. Kiadja a kiadónévelők orsz. egylete. Szerk. Szerdahelyi Adolf. VII. évfolyam. Megjelen havonként kétszer. Ára 4 ft.

Lányok Lapja. Szerk. és kiadja Dolinay Gyula. V. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 4 ft.

Polgári Iskola. A polg. isk. orsz. tan-egyesület közlönye. Szerk. Kozma Gyula. IV. évf. Megjelen aug. és szept. hónapokat kivéve havonként egyszer. Ára 2 ft. az egyesület tagjai ingyen kapják.

A magyar ir. országos tanító-egylet Értesítője. Szerk. Seligmann Eleázár IV. évfolyam. Megjelen havonként. Ára nem-tagoknak 1 ft.

Vidéken.

Néptanoda. A bonyhád-szigetvár stb. tanító-egyletek közlönye. (Pécs.) Kiadó-tulajd. és szerkesztő Schneider István; főkunatársak Reberics Imre és Schön Bernát. XII. évfolyam. Megjelen hetenként egyszer; jul. és aug. hónapokban szünetel. Ára 4 ft.

Egri Egyházmegyei Közlöny. (Eger.) Szerkesztő Rapacs Raymond. Kiadja Zsenedics József. XI. évfolyam. Megjelen minden hó 1-én és 16-án. Ára 2 ft.

Népiszkolai Tanügy. (Eger.) Szerk. Katinsky Gyula; kiadó-tulajd. Répánsi János és Szulik József. IX. évf. Megjelen minden hó 1-én és 16-án. Ára 4 forint. (A «Népiszkola» és «Elemi Tanügy»-ből alakult át.)

Erdélyi Protestáns Közlöny. (Kolozsvár.) Szerkesztő és laptulajdonos Szász Domokos. IX. évfolyam. Ára 6 ft.

Család és Iskola. (Kolozsvár.) Szerk. Kiss Sándor; főkunatárs Váradi Károly, kiadja a kolozsvári tanító testület. V. évfolyam. Megjelen — jul. és aug. hónapokat kivéve — havonként kétszer. Ára 3 ft.

Egyházi és Iskolai Szemle. (Nagy-Enyed.) Szerk. és kiadja Bartók György. IV. évfolyam. Megjelen hetenként. Ára 6 ft.

Általános Tanügyi Közlöny. (Arad.) Szerk. Györgyösi Rudolf és Márai Mátyás. I. évfolyam. Ára 10 hora 4 ft. (Az aradvidéki tanító egylet «Közlöny»-nek V. évi folytatása.)

Jogász Szemle. (Debreczen.) Közlöny a debreczeni jogász önképzőkör köréből. Szerk. László Gyula és Bakos Imre. I. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén és 16-án. Ára 2 ft.

Nemzeti Népiszkola. (Nyitra.) A «Nyitramegyei tanító-testület» közlönye. Szerk. Egri Péter. I. évfolyam. Megjelen jul. és aug. hónapokat kivéve minden hó 1. és 15-én. Ára 1 ft 50 kr.

Nevelés. (M.-Sziget.) Lapvezér Szóvathy Lajos; szerk. Nagy Károly; szerkesztőtárs Dobay Sándor. I. évfolyam. Megjelen minden hó 1-én és 15-én. Ára tagoknak 2 ft., nem tagoknak 4 ft. (Időközben megszűnt.)

Protestáns Hetilap. (Debreczen.) Szerk. és kiadó tulajd. Joó István; főkunatársak Tóth Sámuel és Békési Gyula. I. évfolyam. Ára 6 ft.

Téli Újság. (Makó.) Vallásos irányú olvasmányok a magyar nép számára. Szerk. Csécsi Miklós; kiadja a makói ref. egyház. I. évfolyam. Megjelen decz. jan. és febr. hónapokban minden szerdán. Egyes számnak Ára 2 kr. Összesen = 23.

V. SZÉPIRODALMI ÉS VEGYES TARTALMU LAPOK.

Budapesten.

Családi Kör. Szerk. és kiadja Emilia. XX. évf. Ára 12 ft.

Fővárosi Lapok. Szerk. Vadnai Károly; tulajd. Tóth Kálmán; kiadja az Athenaeum. XVI. évfolyam. Megjelen hetenként 6-szor. Ára 16 ft.

Magyar-Bazár mint a nők munkaköre. Szerk. Wohl Janka és Stephanie; kiadja az Athenaeum. XIV. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén és 16-án. Ára 10 ft.

Budapesti Bazár. Szerk. és kiadó-tulajd. Király János; főkunatárs Komócsy József. VII. évfolyam. Megjelen havonként kétszer. Ára 10 ft.

Hölgyek Lapja. Szerk. és kiadó-tulajdonos Milas Vilmos. III. évf. Ára 12 ft.

A Család Lapja. Szerk. és kiadó-tulajd. Ozoray Árpád és Perczel Gyula. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Csendes Órák. Szerk. Benedek Aladár; kiadja Wilkens F. C. és fia. II. évfolyam. Ára 8 ft.

Jó Barát. Szerk. és kiadó-tulajd. Komócsy Lajos. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Házi Kincstár. Szerk. és kiadó-tulajd. Dolinay Gyula. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Képes Családi Lapok. Szerk. és kiadja Melner Vilmos. I. évfolyam. Megjelen minden 14 nap. Egyes füzet Ára 30 kr.

Magyar Családlap. Szerk. Német Béla; főkunatárs Erdélyi Gyula. I. évfolyam. Ára 6 ft.

Új Világ. Szerk. és kiadó-tulajd. Szini Károly. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Vidéken.

Déliháb. (Debreczen.) Szerk. és kiadja gr. Csáky Alfonz; laptulajdonosok gr. Csáky Alfonz és Dengli János. Ára 6 ft.

Jász-Vidék. (Jászberény.) Szerk. és kiadó-tulajd. Arányi Dezső. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Néphárót. (Békés-Gyula.) Kiadja Göndöcs Benedek. I. évfolyam. Ára 1 ft. 20 kr.

Összesen = 15.

VI. HUMORISZTIKUS LAPOK.

Budapesten.

Üstökös. Szerk. és tulajd. Jókai Mór; kiadja az Athenaeum. XXII. évfolyam. Ára 8 ft.

Borsszem Jankó. Szerk. Csicserei Bors. (Ágai Adolf). Kiadó-tulajd. az Athenaeum. XII. évfolyam. Ára 8 forint.

Bolond Istók. Szerk. és tulajd. Don Pedró. (Barók Lajos). II. évf. Ára 8 ft.

Paprika Janosi. Szerk. Kulesár Ernő; laptulajd. Pap Gy. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Vidéken.

Darázs. (Székesfehérvár.) Szerk. és laptulajdonos Don Scorpio. V. évfolyam. Megjelen havonként kétszer. Ára 4 ft.

Villám. (Nyitra.) Szerk. Tyuh Miska. (Dombay Ede.) Kiadja Demjén Lajos. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Zuhany. (Szombathely.) Szerk. Horváth Gyula; kiadja Rusa Kálmán. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Összesen = 7.

VII. SZAKLAPOK.

Budapesten.

Gazdasági Lapok. Kiadó-tulajd. az orsz. magyar gazdasági egyesület; szerk. Morócz István. XXXI. évfolyam. Ára 6 ft.

Orvosi Hetilap. Szerk. és tulajd. Markusovszky Lajos tr.; főkunatárs Balogh Kálmán tanár. XXIII. évfolyam. Ára 10 ft.

Vadász és Versenylap. Szerk. és kiadó-tulajdonos Sárkány Ján. Ferencz. XXIII. évfolyam. Ára 12 ft.

Törvényszéki Csmok. Szerk. és kiadó-tulajd. Szokolay István. XXI. évfolyam. Megjelen hetenként kétszer. Ára 8 ft.

Gyógyászat. Szerk. tulajd. Poor Imre tr., szerk. kiadó Dulácska Géza tr. XIX. évfolyam. Ára 10 ft.

Zenészeki Lapok. Szerk. és kiadó tulajd. id. Ábrányi Kornél. XVIII. évfolyam. Ára 10 ft.

Gyógyászati Hetilap. Szerk. és kiadó-tulajd. Sebődi Sándor. XVIII. évfolyam. Ára 10 ft.

Gyógyászati Lapok. Szerk. Markovics Iván és Reichenthal Gerzson; kiadja a budapesti magyar gyorsíró-egylet. XVII. évfolyam. Megjelen havonként egyszer. Ára 3 ft.

Jogtudományi Közlöny. Szerk. dr. Dárdai Sándor, fel. szerk. Zlinszky Imre, kiadó-tulajd. a Franklin-

Társulat. XIV. évfolyam. «Curia Határozatok» mellék-lappal. Ára 12 ft.

Posta-Közlöny. Szerk. és tulajdonos Joanovich György. XII. évfolyam. Ára 7 ft.

Postai Rendeletek Tára. Közrebocsátja a kereskedelmi minisztérium. XIII. évfolyam. A postai hivataloknak ingyen küldetik.

Archeologiai Értesítő. A magyar tudományos akadémia archeologiai bizottságának közlönye. Szerk. Henszlmann Imre és b. Nyáry Albert; kiadja a m. tud. akadémia. XII. évfolyam. Megjelen — aug. és szept. kivételével — minden hó utolsó napján. Ára 3 ft.

Természet. Szerk. és kiadja Berecz Antal. XI. évfolyam. Megjelen minden hó 1-én és 15-én. Ára 4 ft.

Typographia. Szerk. Firtinger Károly; főkunatárs Bauer János; kiadó-tulajd. a budapesti könyvnyom-dások önképző-egylete. XI. évfolyam. Ára 4 ft. (Magyar és német szöveggel.)

Színpad. A magyar színész-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Rajkai F. I.; kiadó-tulajdonos az e. m. színházi ügynokség. XI. évfolyam. Ára 6 ft.

Vasúti és közlekedési Közlöny. Szerk. és kiadja György Endre; főkunatárs Vörös László. X. évfolyam. Ára 8 ft.

Magyar Themis. Szerk. dr. Fayer László; kiadja az Athenaeum. IX. évfolyam. Ára 10 ft.

A Nép Kertje. Szerk. és tulajd. Lukácsy Sándor Rákoss-Palotán. IX. évfolyam. Megjelen havonként kétszer. Ára 3 ft.

Sorsolási Tudósító. Szerk. és kiadja Aradi Rezső IX. évf. Megjelen minden húzás után magyar és német szöveggel. Ára 3 ft.

A budapesti ár- és értéktörzse árjegyzései. Kiadja a minisztérium tözsdébiztos. VII. évfolyam. Megjelen minden tözsdénapon. Ára 6 ft 20 kr.; postán 7 ft.

Munkás-Heti-Kronika. Szerk. Ihrlinger A. és Frankel Leo; kiadók Bayer A. és társai. VII. évfolyam. Ára 2 ft 40 kr.

Budapest fővárosi statisztikai hivatalának heti kimutatása. Szerk. és kiadja Körösi József statisztikai igazgató. VII. évf. Ára 4 ft.

Földmívelési Érdekelők. Szerk. Wagner László; kiadó-tulajdonosok a Légréty-testvérek. VI. évfolyam. Ára 6 ft., a «Falusi Gazdák»-al 8 ft.

Falusi Gazda. Szerk. Vághner László; kiadó-tulajdonosok a Légréty-testvérek. VI. évfolyam. Ára 2 ft.

Borászati Lapok. Szerk. Molnár István; kiadó-tulajdonosok a Légréty-testvérek. VI. évf. Megjelen minden hó 10. és 25-én. Ára 3 ft.

Hajnal. Magyarország Nagy-Oriensének hivatalos közlönye. Havi szemle az összes szabadműveltség köréből. VI. évfolyam. Megjelen hetenként egyszer, magyar és német szöveggel. Ára 3 ft.

Közgazdasági Lapok. Szerk. tulajd. Széll Lajos; főkunatársak Kelen József és Tóthfalusi Gyula. VI. évf. Megjelen minden hó 5. és 20-án. Ára 5 ft.

Vasut. Szerk. Kardos Sándor; társzerkesztő Fürst Fülöp; kiadó Goldstein Mór. VI. évf. Ára 4 ft.

Orpheus. Zenemű-folyóirat. Szerk. Goll János és Kisrómái M. Béla. V. évf. Megjelen minden hó elsején, esetleg 15-én. Ára 4 ft 50 kr.

Rendelői Közlöny. A magyar királyi honvédség számára. V. évf. Megjelen havonként 2–3 szám.

Fortuna. Hivatalos sorsolási és árkeleti lap. Szerk. és kiadja Arnoldi Vilmos. V. évfolyam. Megjelen minden húzás után magyar és német szöveggel. Ára 2 ft.

Mercen. Hiteles sorsolási tudósító. Szerk. Molnár A. V. évfolyam. Megjelen minden húzás után magyar és német szöveggel. Ára 2 ft.

Magyar Jogász. Szerk. és tulajdonos Kun László. III. évfolyam. Megjelen hetenként hatszor. Ára 15 ft. (1876 és 77-ben «Curia Értesítő» czimmel jelent meg.)

Központi Értesítő. Kiadja a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minisztérium. IV. évfolyam. Megjelen havonként 6–8 szám. 100–100 lve nek Ára helyben 4 ft.; vidéken 7 ft.

Az Épitési Ipar. Szerk. Ney Béla; a kiadó tulajdonosok képviselője Pártos Gyula. III. évf. Ára 8 ft.

Balla fiatal éveiben verseket írt, de a költészet nem termett számára babérokat. Mikor Pestmegye „várpapitánya” lett, a börtönrendszer javításáról Nagy de ez sem hagyott nyomot maga után. Majd Nagy Kőrös mellett Pót-Harasztra a pusztára vonult gondalkodni, s öregbűli siketlege által különben elzárva az emberek társaságától, egészen a természet tudományoknak élt, nevezetesen meteorológiai észleletek és időjárásra adta magát, s az időjárásra vonatkozó jegyzeteiből a „Vasárnapi Újság”-ban gyakran közölt. Született 1792-ben s 1873-ban halt meg. Még 1817-ben jelentek meg első művei a „Tudományos gyűjtemény”-ben. Dolgozott az akkori és későbbi évkönyvekbe. Verseiből 1825-ben „Zsebtükör” című füzetet adott ki, 1828-ban „hős regeket” is írt továbbá a harmincas években „Kémlő” című gasdag és ipari laudum szerkesztett, dolgozó társa volt az „Athenaeum”-nak, 1836-ban az akadémia megválasztá levelező tagjának. 1846-ban hallását veszítve 28 évig viselt pestmegyei kapitányi hivataláról lemondott. Főmunkáját, az „Időjárás-látvány”, 1863-ban fejezte be; de ez máig is csak kézirat. Balla Károlynak a társadalmi életben is jelentékeny befolyása volt egykor; többi közt a nemzeti színház létrehozatala körül buzgólan fáradozott.

